

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 97.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, január 20.

Sikeres vállalkozásaink a Karszton.

Budapest, január 19. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Az ellenség tegnap délután heves támadásokat intézett Susita és Casinu völgy közötti állásaink ellen, amelyek tüzelésünkben megfúrtak. Wolhyniában ismét csökkent a harci tevékenység.

Olasz harcér:

A Karszt-arevonál északi szakaszán csapataink ellenséges előállítások ellen irányuló sikeres vállalkozásokból négy tisztet és százhusz főnyi legénységet szállítottak be fogolyként és egy géppuskát zsákmányoltak.

Délkeleti harcér:

Nem volt lényeges esemény. Hóter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megfúrt

orosz támadások.

Berlin, január 19. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Járóink több helyen sikeres vállalkozásokat hajtottak végre.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Az utóbbi napokban megélénkült harci tevékenység ismét ellanyhult.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

A Susita völgytől északra, Marasti környékén magaslati állásaink ellen intézett támadások az ellenség súlyos veszteségei mellett megfúrtak.

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A helyzet változatlan.

Macedóniai hadszíntér:

Egy angol század előretörését Seres ellen könnyű szerrel visszavertük. — Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vásárhelyi Janka.

Egy név, amelyet nem kell korszoruba foglalni, hogy szebb legyen, mint a többi nevek; egy fogalom, mely elé nem kell jelzőket keresni, hogy kiemelkedjék az élet vásári forgatagából; egy szív, amelyet nem lehet eltakarni dekorumokkal úgy, hogy lüktetésének eleven erejét, szeretetének melegét szét ne sugározza.

Nincs Aradon senki, aki Vásárhelyi Janka kitüntetésének őszinte szívvvel ne örülne. Az Erzsébet-rend ragyogó keresztje ragyogó érdemeket jutalmaz, olyan érdemeket, amelyekért Vásárhelyi Jankát a hála érdemrendjével már rég kitüntette e város lakosságának egyeteme. Most, hogy az érdem elismerésének látható jele borul a legnemesebben érző asszonyi szívre: meghatott lélekkel kell nekünk is megállanunk előtte, hogy az elismerés és csodálat szavaival köszöntsük.

Ha latjuk őt, lehetetlen, hogy ne gondoljunk a régi magyar nagyszonyok legendás életére. Kik úgy jelennek meg emlékezetünkben, mint egy országrész, egy vidék, egy város védszentjei, őrangyalai s a kiknek egész élete nem volt egyéb, mint kiszakított lapjai annak a mennyei csodakönyvnek, amelybe az emberek jóselekedeteit jegyzik fel. Ha önfeláldozó munkásságát nézzük, lehetetlen tagadnunk a tradíciókban rejlő hatalmas energiát. Egy történelmi családnak az ivadéka ő, mely ép oly nagy volt a nemesi kiváltságokban, mint a polgári erényekben. Az építő munka hősei voltak e család tagjai: lehet-e más a női sarj? De az ő munkája mindennél értékesebb, mert égi munka az, hiszen a mennyet a földdel a jótékonyosság aranyfonala köti össze.

Egy külön világ az ő világa s különb is a mienknél. Fejedelem asszony ő, akinek a birodalma több szívjóságot kíván, mint bármely földi ország kívánhat fejedelmétől, mert az ő országának lakói mind szegények, mind szűkölködők, akik között újabban megsokasodtak a lelki-testi betegek. Van-e nagyobb érdem, mint vigasztalója lenni azoknak, akiktől az élet mindent megtagadott, még a legfőbb jót: az egészséget is. A pesszimizmus magyar dalnok, Revicky Gyula mondja: Ha egy öröm támad, ha egy köny felszarad — én tudom, én érzem, az is valami! — hát még a szenvedéstől sápadt arcokra rávarázsolni az egészség örömét s felszá-

ritani egy egész könytengert: minek nevezzük azt?!

Ezt tette és ezt teszi mindennap Vásárhelyi Janka. Van-e szó, méltó, amellyel jellemezzük őt? A mai napon akkor leszünk a legméltóbbak hozzá, ha csendesen, meghatott szívvel odacsatlakozunk a névteleneknek ahhoz a seregéhez, amely a tuláradott szív terhétől nem tud szállani. Ezek, a Vásárhelyi Janka birodalmának újraéledt lakói tudják csak igazán, hogy ki ez a drága lelkű nő, mártirok édesanyja, ki női hivatásának maga is a legszentebb martirja. Ezeknek az embereknek égő szeme, szóval, reszkető ajka többet fog elmondani minden dicsérő éneknél s a mi halavány halk zengésű szavainknál... (3)

LEGUJABB.

Ejtel 2 óraker érkezett telefonjelentés.

Kiűritették az oroszok az Alsó-Duna területet.

Basel. Pétervári jelentések szerint az Alsó-Duna területek valamint Galac veszélyeztetése az orosz ellentámadások ellenére folyton nő. Az Alsó-Duna területek kiűritését hétfőn befejezték.

Genf. A francia kamarában és a szenátusban újabban előterjesztett interpellációk folytán a hadügyminiszter és a főparancsnokság engedélyével tizenkét képviselő és tizenkét szenátor a frontra ment.

Bern. A pétervári távirati ügynökség kategórikus cáfolatot közöl a külföldi sajtóban elterjedt ama hírekkel szemben, mintha Péterváron lázadó tömeg megtámadta volna az angol nagykövetség épületét és szétrombolta azt.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Január 12-én tengeralattjáróink egyike az angol csatornában feltartóztatott egy dán lobogó alatt hajózó gőzöst, amely, amikor lebocsájtva egyik csónakját, a tengeralattjárót pár száz méternyire közel csalta, rejtett ágyuiból lövöldözni kezdett a tengeralattjáróra. A buvárhajó gyors lemerüléssel kimenekült a veszélyből és megállapította, hogy az angol hajó a T. K. Dainmark dán hajó, amely január 13-áig, az esetet követő napig Sunderland angol kikötőben horgonyzott, dán lobogójának álcája alatt felállított csapdával megkísérelte a tengeralattjáró elpusztítását.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti január 19-én este: Egyik harcvonatról sem jelentettek eddig különösebb eseményt.

Uzsorások bevonultatása.**(A brassói polgármester rendelete.)**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háborútól közvetlenül sújtott Brassóban is felemelte hydra-fejét az élelmiszeruzsora. Szerencsétlen polgárai nemrégiben lettek földönfutókká az adáz külső ellenség fenyegető közeledése miatt, mostanában visszatérhettek földült és megbolygatott otthonaikba és ime veszedelmes belső ellenség teszi számukra elviselhetetlenné az amugyis szomorú életet. Brassó azonban nem hiába okos szászok patriája, a vérükből levő polgármester Schnell K. E. dr. máris megtalálta a legradikálisabb módját a gonosz piócákkal, az élelmiszeruzsorásokkal szemben való védekezésnek.

— Utasította a rendőrkapitányságot, hogy minden férfiszemély nevét, akit áruzsoráért jogerősen elítéltek, jegyezze fel és a polgármesteri hivattal azonnal közölje. Ha azután a katonai ügyosztály nyilvántartása alapján megállapítanak, hogy az illető felmentett hadköteles, — a város hivatalból megkeresi az illetékes katonai parancsnokságot, hogy az elítéltet azonnal hívja be. Mert az ilyen egyén nyilvánvalóan elvesztette azt a jogosultságát, hogy mint „nélkülözhetetlent” meghagyják polgári foglalkozásában.

E rendkívül üdvös és igazán radikális polgármesteri intézkedést meglehetően honosítani mást is, de azzal a bővítéssel, hogy nemcsak a fölmentett, hanem a katonáskodásra alkalmatlannak talált áruzsorásokat is be kellene vonultatni, ha másképp nem, fel lehetne őket használni polgári hadiszolgáltatásra. Ott legalább a katonai fegyelem elnyomná ragadozó hajlamaikat, nem volna alkalmuk fékezhetetlen pénzsóvárságuk kielégítésére és legalább ők is használnak hazának egy-két garas érért.

Sassonow sem segíthetett a lebergi polgármesteren.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Tegnap érkezett Bécsbe Rutovszky Tádé dr., Lemberg polgármestere, aki 1915. június 6-án orosz fogságban volt, mert az oroszok Lemberg kiürítésekor a helyén maradt osztrák hazafit tuszként magukkal cipelték. Stoekholmon át érkezett Bécsbe és az osztrák fővárosban tartózkodó lengyelek, politikusok és magánosok ünnepélyes fogadtatásban részesítették „Galicia patriarcháját”, amint a nép otthon nevezi.

A polgármester ma Bécsben beszélgetést folytatott több hírlapíróval és elmesélte nekik szenvedéseit. Amikor az oroszok bevonultak Lembergbe, a vezénylő tábornok azt kívánta, hogy Rutovszki maga vegye le az osztrák sást a város házáról. Amikor ő ezt megtagadta, a tábornok parancsot adott ki, hogy egy zásokot huzzanak a kettejü sasra. Az ülés teremben a tábornok ki akarta cseréltetni I. Ferenc József képét a cáréval. Amikor Rutovszki ennek a rendelkezésnek is ellenszegült, kompromisszum jött létre közöttük és Sobieski János lengyel király arcképét helyezték el az ülés teremben. A cárt lebergi látogatása alatt Rutovszki nem látta, mert nem tett eleget a meghívásoknak, Lemberg visszafoglalása előtt az oroszok tuszként magukkal hurcolták a polgármestert és különösen Ivanow tábornok bánt kegyetlenül vele. Bár maga Sassonow, akkori orosz külügyminiszter járt közben az érdekében, mégsem bocsátották szabadon. Amikor egy barátjának Bukarestbe sürgönyt küldött, barátja lakeimét (alla Victoriei) az oroszok titkos jeladásnak vették egy

közeledő osztrák-magyar győzelemre. Ezért kémskedéssel gyanúsították és eljárást indítottak ellene, fogságba vetették és nemsokára a kiewi citadellába szállították, ahol huzamosabb ideig gyilkosokkal zárták együtté.

Hetvenháromezer**koronás deficit.****(A város juh üzlete. — A közéletmezési bizottság ülése.)**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Míg a város juh üzletének ijesztő méretű deficitjének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentésével el nem készült, a nagy veszteség magyarázatául el kell fogadni azt, amit a közéletmezési bizottság tagjai kaptak ma felvilágosításul a bizottság elnökétől. *Elemi csapás* történt, az oláh betörés leszorította az árakat és a város a drágán vett juhokat most olcsón kénytelen eladni. Plausibilis ok, de azért mégis meg kell tudnia a törvényhatóságnak az üzlet minden részletét, hogy nyugodtan adhassa meg a felmentést azoknak, akiket a deficitért a felelőség terhel. A bizottság mai ülésén ugyan Lőcs Rezső helyettes polgármester a felelőség viselésére a bizottság tagjait is kötelezte, mert az ő tudtuk és beleegyezésükkel történt minden juhvásár. Azonban ebben a nagy jelentőségű kérdésben a közgyűlésnek kell döntenie.

A napirend előtt Mülek Lajos intézett több kérdést a bizottság elnökéhez. Megkérdezte elsősorban, hogy ha valaki olyan kenyeret küld a pékhez, melyben kukorica liszt nincs keverve, kiszűtheti-e a pék az ilyen kenyeret. A bizottság megállapította, hogy a keverési rendelet ilyen irányban nem intézkedik, tehát a pékek kiszűthetik az ilyen kenyeret is. A másik interpelláció az volt, hogy van-e reménye a városnak arra, hogy a tejterméység Aradon emelkedni fog és hogy van-e kilátás arra, hogy a pécskai bívaj-tej Aradra fog kerülni.

Az elnök az előbbi kérdésre azzal válaszolt, hogy a tej állandóan szaporodik Aradon annyira, hogy a gazdasági hivatal már holnap ötvön új tej jegyet adhat ki. A másik kérdés már problématisabb, mert a pécskai bívajok egyelőre nagyon gyöngé állapotban vannak és egyelőre csak nagyon kevés tejet szolgáltatnak.

Ezután Mülek dr. a következő interpellációt terjesztette elő: A város — úgy tudom — 56 fillérért adja a tej literjét. A tej ára nincsen maximálva Aradon, de 56, esetleg 60 fillér annak piaci ára. Vannak egyesek, akik 80 fillért akarnak kérni a tej literjéért. Ertesültem arról, hogy Leopold Zsigmond aradi tejtermelő e hó 21-étől 80 fillérért akarja adni a tej literjét. Ezt az árat túl magasnak tartja s éppen ezért kéri, hogy keresse meg a bizottság a polgármestert, a tejnek túl magas áron való értékesítésének meggátolására. A bizottság Mülek Lajos indítványát elfogadta.

Végül a következő interpellációt adta elő Mülek dr.: Van nekünk — mondotta — egy tengeri kígyónk és ez a város deficités juh üzlete. Egyik legutóbbi ülésen ez a kérdés már szóba került, de a polgármester helyettes ur arra kérte a bizottságot, hogy engedje meg, hogy erről csak pár hét múlva számolhasson be, mert remény van rá, hogy a veszteség valami képen redukálható lesz. Ez a számítás azonban nem vált be és városszerte el van terjedve az a hír, hogy a juhüzletre ráfizettünk több mint hetven ezer koronát. Tudjuk, hogy ez az üzlet veszteséggel zárult, meg kell tudnunk azonban a részleteket, mert meg kell al-

lapítani, hibáztatható-e ezért valaki. Mi nem azért vagyunk itt, hogy nyereszkezdjünk, hanem munkánkat nagy, szociális irány szolgálataiba állítottuk. Az ügy részleteit nem ismerjük, de megvádolnak bennünket és nem vagyunk kénytelenek eltűnni, hogy azt beszéljék rólunk, hogy könnyelműen gazdálkodtunk és mindnyájan hibásak vagyunk a hetven ezer korona veszteségért. Egyszer tiszta képet kell adnunk erről a dologról, hogy mindenki láthassa a hibát.

Lőcs Rezső a kérdésre hosszan és részletesen reflektált. A nagy veszteségeket elsősorban azzal magyarázza, hogy amikor a város vásárolni kezdte a juhokat, úgy látszott, hogy a téli hónapokra nagy szükség lesz a husneműekre és nagy szolgálatot tesz majd a város vezetősége a közönségnek, ha a huszűk-ségletet, különösen a szegényebb néposztályok részére, hónapokig kielégítheti. A város augusztusban és szeptemberben kezdte meg a juh vásárlást. Ebben az időben már nagy volt a kereslet és a juhot nem éppen potom áron lehetett kapni. Időközben azonban megtörtént az erdélyi evakuálás, ez maga után vonta azt, hogy állatokban s különösen juhban óriási lett a kínálat és a kereslet ezzel szemben megesapant. A juh ára, amely augusztusban 3 korona 20 fillér volt, 2 koronára, vagy 2 korona 20 fillére esett. Tehát ezeknél a vásárlásoknál nem történt semmi hiba és a vételért senki sem kárhoztatható, mert hiszen nemcsak a város, hanem minden egyes juhtartó ráfizetett. A tanácsban már szóba került ez az ügy és egy felülvizsgáló szakértő bizottságot küldtek ki. A bizottság megállapította, hogy a mai állomány értéke 72.300 korona és a juh számla hiánya pedig 73.549 korona. Természetesen a metely is nagyban elősegítette ezt a hiányt, mert igen sok juh pusztult el. A bizottság azt ajánlotta, hogy a juhok közül a kosokat feltétlenül adja el a város. Ez irányban már meg is indultak a tárgyalások és van egy ajánlat, melynek tévője az egész állományt át akarja venni. A hiányért senkit sem lehet hibáztatni, mert hiszen a vásárlások mindig a bizottság határozata alapján történtek. Minden egyes ajánlat a bizottság elé került és ott azt alaposan megtárgyalták. Sok ajánlatot visszautasítottak, de sokat elfogadtak és csak ezeket a vásárlásokat hajtották végre.

Berta Titusz bizottsági tagnak az a véleménye, hogy a kiküldöttek minden szakértelem nélkül vásárolták az állatokat.

Mülek dr. azt indítványozta, hogy a juhokat adja el a város. Inkább szabaduljanak meg a juhoktól — mondta — minthogy a ráfizetés állandóan nőjön. A bizottság elfogadta az indítványt.

Ezután kisebb ügyek tárgyalására tértek át, melyek közül említésre méltó mindössze az, hogy most már nagyobb tételekben érkezik a város részére a burgonya és éppen ezért, hogy közönség részére könnyebben hozzáférhető legyen, nemcsak a hatósági üzletek fogják árusítani, hanem kapnak a burgonya nagykereskedők és ezek el fogják látni azokat a kis kereskedőket is, akik burgonya árusítással ez előtt is foglalkoztak. Az árakat a polgármester meg fogja állapítani, még pedig a nagykereskedők részére 25 és a kiskereskedők részére 28 fillérben. Ezenkívül kifőzők is fogják kapni burgonyát és az üzletekben mindenki tíz kilogrammot kaphat.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donánytözsdeben is. Egyes szám ára 12 fillér.

Óvakodjunk az orosz szenzációktól.

(Elesapják a cárt. — A stockholmi hazug források.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A kopenhágai Politiken című lap kapja Stockholmból a következő táviratot: Stockholmba érkező, Oroszországból jövő utasok elbeszélése szerint az orosz belpolitikai helyzet most még válságosabb, mint amilyen 1915. nyarán volt. A kormányban legutóbb történt változások folytán az ország hangulata olyan, hogy az elkeseredés kitörése minden pillanatban várható. A mostani kormányt a néppel semmi sem köti össze. Igazi vézetőnek Protopopovot tartja. A hadsereg, amely minden kudarcáért a legfőbb hadvezetőséget teszi felelőssé, az ellenzékhez csatlakozott. Beszélnek a katonaság forradalmi lehetőségéről és felbukkant az a terv, hogy Miklós vagy Mihály nagyherceget kiáltják ki cárrá. Az ellenzék mindenképen azon van, hogy megakadályozza az elhamarkodott forradalmat. Eiles összeütközés várható a kormány és az ellenzék közt a duma megnyitása alkalmával.

Mikor ezt a hirt regisztráljuk, nem mulaszthatjuk el, hogy annak valószínűségére ne figyelmeztessük az Aradi Közlöny olvasóit. A német sajtóban éppen ma emeli fel szavát a Vossische Zeitung stockholmi tudósítója, Behrmann Tivadar ama veszedelmessé váló járvány ellen, amely abban nyilatkozik meg, hogy stockholmi tudósítás alapján a különben komoly német újságok a leghihetlenebb és szenzációs színezetű kacsákat tárnak fel olvasóiknak és ezáltal félrevezetik a végtelen komoly időket élő közönségüket. Olyan gondolatokat, reményeket és vágyakat keltenek millió és millió emberben ezáltal, amelyeknek a tényleges viszonyokban semmiféle alapjuk nincs és előbb-utóbb rendkívül kellemetlen csalódásokat és meglepetéseket okoznak.

Igen nagy baj lenne — mondja Behrmann — ha a stockholmi híradások alapján a német közönség elhinné, hogy Oroszországban most véres lázadások vannak kitörőben. Nem lenne csoda, ha ebben az illúzióban ringatná magát a közvélemény, mert hisz még az olyan nagy eseményekről is, mint a legutóbb Moszkvában tartott zemsztvo és városszövetség kongresszusok feloszlata a leghazugabb és hamisabb hírek jutottak a központi hatalmak sajtójába Stockholmon át. Azt írták, hogy ötszáz sebesült és halott volt, továbbá, hogy Moszkva főpolgármesterét, Psellokov titkos tanácsost, a zemsztvo elnökét, Lwow herceget, a katonaság és a rendőrség megverte és letartóztatta. További bizonyítéka ennek a hazug szenzáció hajhászatnak az, hogy stockholmi tudósítók azt a hirt helyezték el a német lapokban, hogy az orosz dumának a kormány betarjlesztette a polgári szolgálati kötelezettségről alkotott törvényjavaslatot, sőt az előadónak Szawitsnak beszédét is idézték. Ebből egy szó sem volt igaz, ilyen javaslatról szó sem volt. Ugyaneme hazugságok sorába tartozik az a hír is, hogy Nikolajevics Miklós nagyherceget visszahívták a Kaukázusból és kinevezték az oláh front fővezéréül. Nem több hitelt érdemel az a tudósítás sem, amely azt adta hírül, hogy az orosz hadseregben lázadások vannak napirenden és bizonyára esalódást fog most okozni Németországban az a cáfolat, amelyet az orosz kormány kiadott és kárörvendően állapítja meg,

hogy korai volt a németek ujjongása, mert az orosz katona ép olyan lelkiismeretesen teljesíti kötelességét most is, mint akár a német, vagy magyar. Ezek a hírek mind a fantázia birodalmába tartoznak és nem is lenne érdemes foglalkozni velük, ha nem lenne végtelenül káros hatásuk. A Stockholmban ülő „levelezők” rosszul fordítják, vagy elferdítik az orosz lapok szövegét, csak azért, hogy szerkesztőik és kiadók dicséretére és pénzére érdemeseknek mutatkozzanak. Ha ez csak az ő privát ügyük lenne, akkor üsse kő, de nagy bűn és nagy baj, ha az otthon lévők hamis ítélete és félrevezetett értesültsége hamis illúziókat és alaptalan reményeket kelt.

Nem tagadható, hogy Oroszországban egy és más készülődés van, utban van. Bizonyos, hogy a Duma és a kormány között európai szemben hihetetlen harc folyik, de az orosz viszonyoknak legjobb ismerője sem mondhatja meg ma, hogy mit hoz a holnap. Nagy bűn, sőt azt merném mondani gázság, ha a Hinterlandban és a frontokon élő energiáját hazug reménykeltéssel apasztjuk és oktalanul ujjongásra okot adó híreket közlünk vele csak azért, hogy másnap legkomorabb busulás váltsa fel náluk az öröm helyét.

Galyezin orosz miniszterelnök a következő nyilatkozatot tette a Novoje Vremja munkatársának: Kinevezése után jött csak rá nagy meglepetéssel rendkívül súlyos feladataira. Ezért mindent latba kell vetnie, hogy egyensúlyát fenntarthatassa. Részletes programot még nem adhat, de azt kijelenti, hogy mindenben a legszigorúbb objektivitással fog eljárni. A belpolitikai helyzetre vonatkozólag kívánatosnak tartja, hogy a duma közreműködését biztosítsa magának. Hogy milyen módon, azt még nem tudja, de hiszi, hogy akarattal és jóakarattal el lehet oszlatni az ellentéteket. A haza érdekében nem nélkülözheti a törvényhozó testületek közreműködését, ezért már legközelebb összehívja a birodalmi dumát és a zemsztvo szövetséget. Az ország polgári szervezeteinek minden jogát tiszteletben kívánja tartani, a január 25-iki első dumaülésen részletesen nyilatkozni fog a kormány programjáról.

A pétervári távirati ügynökség jelenti: Cári ukázzal a birodalmi duma és birodalmi tanács egybehívását január 25-ikéről február 27-ikére halasztották. E rendszabályt illetékes helyen azzal okolják, hogy a kormányban való változások bőségesebb időt vesznek igénybe a megelőző kormány által hátrahagyott haladéktalan megoldásra váró kérdések kezelése és áttekintése szempontjából.

Protopopov belügyminiszter ellen, mint Pétervárról jelentik, újból hajsza indult meg. Az oktobrista párt Protopopovot formálisan törölte tagjai sorából. A cárnál történt legutolsó kihallgatása után Protopopov, úgy látszik a cárt utasítására, Radzyankohoz, a duma elnökéhez ment, hogy kibéküljön vele, de ez nem volt hajlandó a békülésre, sőt a belügyminiszter odanyújtott kezét is visszautasította. Politikai körökben úgy tudják, hogy személyes ügyüket párbajjal fogják elintézni, de az udvari körök erős támogatása ellenére a duma többsége elhatározta, hogy Protopopovot a belügyminiszteri székből kibuktatják.

Táblai ítélet a magyarcsanádi gyilkosságban.

(Örökös fegyház a nábob feleségének.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Emlékezetes még az a gyilkosság, amely a múlt év április 15-én történt Magyarcsanádon. Jesity Milutiné, durgazdag magyarcsanádi asszony meggyilkoltatta az anyósát, özvegy Jesity Mladennét. Lazucsin Lázár községsi csósz és Bekán Traján husz éves gazdasági cselédet bérelte föl a büntényre. A csósznek kétezer, a béresnek ezer koronát ígért, ha végrehajjták a gyilkosságot. A fiatal asszony, akinek két kis gyermeke van, azért akart megszabadulni az anyósától, mert az megtudta, hogy szerelmi viszonyt folytat egyik béresével és megfenyegette, hogy hűtlenségét megírja az orosz hadifogságban levő férjének.

Lazucsin és Békán az asszony hosszas rábeszélésére vállalkoztak özvegy Jesity Mladenné meggyilkolására. A múlt év április 15-én este 9 óra tájban berontottak az özvegy asszonyhoz, aki már ágyban feküdt. Megfojtották s mikor már végeztek vele, kivonszolták a holttestet a kamrába, ahol zsineggel felakasztották egy szegre. Ezzel azt a látszatot akarták kelteni, mintha öngyilkosságot követett volna el. Másnap reggel rémülten jelentette Jesity Milutiné a községhez, hogy anyósa fölakasztotta magát.

Az orvos-halottkém megállapította, hogy az özvegyasszony büntény áldozata és nem adta meg az engedélyt a temetésre. A esendőrség a helyszínén nyomban megindította a nyomozást a büntény felderítésére. Közben Jesityné és a nővére, Cservenkó Istvánné száz koronával meg akarták vesztegetni az orvost, hogy adja meg az engedélyt a temetésre. Meg akarták vesztegetni a makói főszolgabíró is és az egyik esendőrnék is ígértek háromszáz koronát, ha beszünteti a nyomozást. A esendőrnél Cservenkóné megbízásából Rudas Miklós bognármester közvetítette a vesztegetést, sikortelenül. A nyomozás eredménnyel végződött, Jesityné, a nővérét, a csósz, a bérest és Rudast letartóztatta a esendőrség.

Ebben az ügyben már ítélezett a szegedi törvényszék három napig tartó tárgyalás után. A törvényszék gyilkosság büntette miatt Lazucsin tizenöt évi, Békánt nyolc évi fegyházra, Jesityné gyilkosság büntetése való fölbujtás miatt életfogytiglani fegyházra, Rudast pedig bűnpártolás vétsége miatt hat hónapi fegyházra ítélte. Cservenkóné a bűnpártolás vádjára alól fölmentette a törvényszék, mert cselekményét testvére érdekében követte el és így a törvény értelmében nem vonható büntetés alá.

Felebbezés következtében a szegedi ítélőtábla elé került az ügy, amelynek felelősségi tanácsa ma ítélezett Jesityné és társai fölött.

Az ítélőtábla részben megváltoztatta a törvényszék ítéletét. Jesity Milutinét nem fölbujtásban, hanem gyilkosság büntetéseben mondta ki bűnösnek a tábla és a 91. szakasz alkalmazásával meghagyta életfogytiglani fegyházra való büntetését. Az ítéletnek Lazucsin Lázárra, Békán Trajánra és Cservenkó Istvánnára vonatkozó részét helybenhagyta a tábla. Rudas Miklós fogházbüntetését hat hónapról leszállították három hónapra, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek.

A főügyész megnyugodott az ítéletben. Jesityné védője, valamint a közvédő Lazucsin és Békán érdekében semmisségi panaszt jelentettek be.

Ki támad a nyugati fronton?

(Mindegyik fél a másik offenzíváját várja.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A „Newyork Times“ levelezője beszélgetést folytatott *Ruprecht* bajor trónörökösrel a fronton. A trónörökös kijelentette, hogy a nyugati fronton befejeződtek a harcok, de ha Anglia újra kezdené, meg fog lepődni Németország nagy ellentállásán. A válságos pillanatokban semmi jelentős eredményt nem tudtak elérni s ha kezdetben tüzéségük és repülőik fölényben voltak is némileg, minden tekintetben elő van készítve a tér újabb harcainkra, úgy, hogy semmi baj nem érhet bennünket.

A Lokalanzeigernek így nyilatkozott a bajor trónörökös: Ha a Sommenál a harcok újból kezdődnének, az angolok nem fogják a németeket erőtlennek látni, sőt ellenkezőleg, nagyobb erőt fogunk kifejteni most, mint eddig.

Olaszország gazdasági helyzetét a *Corriere della Sera* és az *Idea Nazionale* igen súlyosnak tartják és heves támadásokat intéznek a kormány ellen. Szemére vetik a kormánynak, hogy ahelyett, hogy a gazdasági politikát centralizálná, ma mind újabb intézményeket szervez, amelyeknek tehetetlen emberek a vezetői. Az országban a szén-, gabona- és ércműanyag-tartalék fokozódott, a vasutakat megdrágították.

Az orosz sajtóban igen erős kritika jelenik meg újabban *Cadorna* ellen. Azt hangoztatják, hogy *Cadorna* tisztára csak olasz érdekeket tart szem előtt és elhanyagolja az entente közös érdekeit. *Olaszország külön háborút folytat Triesztért*, és egyoldalú háborus programja nem elégítheti ki az entente hatalmait.

Az olasz lapok arról írják, hogy Dél-Albániában a helyzet egyre nyugtalanabbá válik. A központi hatalmak kísérletei arra irányulnak, hogy visszaállítsák a szabad érintkezést Görögországgal, ami az ententére nézve kiszámíthatatlan károkat jelentene.

A *Petit Parisien* katonai szakértője kifejti, hogy a németek nagy offenzívára készülnek a nyugati fronton. Már odaszállították a szárazföldi torpedókat és a Somme fronton gázokkal próbálkoznak, ugyanakkor az angol fronton is tapogatózásokat végeztek. A Picardiától Lotharingiáig kipuhatolják az ellenséges csapatok erejét és állását. Miután a németek nem szokták az emberanyagot hasztalanul pazarolni, világos, hogy nagy ellenséges offenzíva előtt állunk.

Maximálják a cipőárakat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nyolc-tíz nap mulva kormányrendelet fog megjelenni a cipők gyártásának és forgalombahozatalának szabályozásáról. Az ezentúl gyártható cipők típusát meg fogja határozni a kormány és mindössze négyféle minőség gyártását engedi majd meg, nevezetesen a fatalpas cipők, a hasitékbőrből készült cipők, az ugynevezett angol cipők és fényüzési cipők típusát. A hasitékbőrből készült cipők előírása is szabályozva lesz, valamint különböző póttanyagok felhasználása is. Az előirt minőségtől eltérő cipőket meg kell majd jelölni, ezeket csak a rendelet kibocsátását követő négy hónapon belül lehet csak eladni.

A cipőárak maximálása körülbelül abból fog állani, hogy a forgalomba hozni akart cipők után a gyárak netto 6 százalék hasznot számíthatnak fel és maximálni fogják a cipők forgalombahozatalával foglalkozó nagykereskedők és kiskereskedők hasznát is. A kereskedőknek ezt a hasznát kisebb százalékban akarná a kormány megállapítani, miként ez Németországban történt, ami a cipőkereskedők körében visszataszítást szült és a Magyar Cipőgyárosok Országos Egyesülete ez ellen tiltakozó emlékiratot adott át a kereskedelemügyi miniszternek.

Szigoru tilalom sújtja majd a cipőszakmában a kézzel-közre való eladást, az ugynevezett *Kettenhandelt*. A rendelet szerint a nagykereskedő majd csak valamely kiskereskedőnek, a kis kereskedő csak közvetlen fogyasztónak adhat el cipőt. Több ármegállapító szakbírószágot is fognak szervezni a cipővásárló közönség panaszai számára. A cipődrágítók visszaéléseinek rendőri üldözése helyett minden kereskedelmi és iparkamara székelyén egy-egy ilyen bíróságot fognak szervezni, melynek elnöke egy jogászbíró lesz s a bíróság tanácsában részt vesz majd a fogyasztóközönség két képviselője. A bíróság a panaszolt esetekben ki fogja számítani az önköltségi árat és

hozzáíti ahhoz a maximális hasznot. Beigazolt árdragítás esetén a különbözetet az eladónak a vevő részére vissza kell fizetni.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szombaton délután fél négy órakor mérsékelt helyárrakkal: Ifjúsági és népies előadás: *Mágnás Miska* operett.

Este fél nyolc órakor, rendez helyárrakkal: *Szép asszony*, színmű.

* **A Művészetért és tudományért.** A hivatalos lap írja: Ő császári és apostoli királyi Felsője mult évi december hó 30-án kelt legfelső elhatározásával Magyarország és Horvát-Szlávon-Dalmátországok apostoli királyává történt megkoronáztatása alkalmából berzeviczei és kakaslomnici *Berzeviczy* Albert dr. belső titkos tanácsosnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének, *Schulek* Frigyes m. kir. udvari tanácsosnak, a Budapesti József Műegyetem tanárának, *Szinyei-Merse* Pál festőművésznek, az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskola igazgatójának és *Herczeg* Ferencnek, a Budapesti Petőfi Társaság elnökének a „művészetért és tudományért“ díszjelvényt legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

* **A színház hírei.** *Ifjúsági előadás.* A legnagyobb érdeklődés mutatkozik a holnap délutáni ifjúsági előadás iránt, ami érthető, hiszen a legnépszerűbb operett van műsoron: a *Mágnás Miska*, a főszerepekben Sz. Rontai B., Horváth Mici, Győző, Barics stb. *Szép asszony*. Gábor Andor vígjátéka, szombaton este ismét színre kerül a premier szereplőivel. A *Szép asszony* eddigi összes előadásai zsúfolt házakat vonzottak és bizonyára szombaton este is telt ház fogja végig nézni Gábor Andor kitűnő vígjátékát. *Vasárnap előadások.* Vasárnap délután fél négykor a most ujonnan beta-

mult kitűnő operett „Egyszer volt“ kerül színre; este fél nyolckor pedig Lehár kitűnő operett-újdoncsága, a *Csillagok bolondja* van műsoron.

TORVÉNYKEZÉS.

Színházat nem lehet zár alá helyezni.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Pekete László színész egy megítelt követelés fedezésére kérte a *Budapesti Színház* jövedelmeinek lefoglalását. A kereset beadása után a járásbíró ki is mondta, hogy a színház zár alá vehető. Ezt az intézkedést azonban nem fogadták, miután a színháznak annak idején igen kevés bevétele volt és a felek megvárták a törvényszék döntését. Időközben a Kuria egy jogegységi határozatot hozott, amelyben kimondta, hogy a vállalatok jövedelmeire zárgondnok bevezetésének van helye. Ez a döntés azonban kifejezetten nem vonatkozott a színházakra is. Mikor a mult év tavaszán *Feld Zsigmond* tönkremenységhez jutott, hitelezői erre jelentkeztek és miután egy jelentéktelen összegű követelés végrehajtása alkalmából újra zárlatot kértek ellene, bírói döntést kért ez irányban. *Feld Zsigmond* képviselőjében *Báder József* dr. ügyvéd élt a felfolyamodással a járásbíró zárlatot elrendelő végzése ellen.

Budapest székesfőváros közönsége képviselőjében *Szabó Imre* dr. tiszti főügyész külön nyilatkozatban szintén hozzájárult a felfolyamodáshoz.

A budapesti törvényszék, mint felebbezési bíróság ma foglalkozott ezzel az ügygyel *Kovács Gusztáv* ítélőtáblai bíró elnöklése mellett, *Szabó Jenő* törvényszéki bíró előadásában. A törvényszék helyt adott a felfolyamodásnak és kimondta, hogy a színházból eredő jövedelmeket nem lehet lefoglalni és a zárgondnok bevezetését megtagadta.

Az elvi jelentőségű indoklás kiemeli, hogy a Kuria 11. számú határozata a zárgondnoki kezelést csak ipari üzemekre értette. Azonban az egyéni vezetésre támaszkodó színművészeti intézményt a törvényszék nem tekintti ipari üzemnek, amely a vezetésre és kezelésre hivatott egyéntől elválasztva is önálló gazdasági erőforrást jelentene. Minthogy a zárgondnokság által a színház vezetőjétől a rendelkezési jogot meg kellene vonni és a zárgondnokra ruházni, kétségtelen, hogy ez az intézkedés a vállalat működését megakasztaná, illetőleg fennállását veszélyeztetné. Ezért a törvényszék a végrehajtást a színház jövedelmeire nem engedte meg.

§ **Perújítást kér Kramarz védője.** Bécsből jelentik: Mint cseh parlamenti körökben hírlik. *Kramarz* és társainak védői a legközelebbi napokban kérvényt fognak benyújtani a per újrafelvétele érdekében.

§ **Rendes esküdtek a februári ciklusra.** *Blaskovits* Lajos, *Glück* Zsigmond, *Dávid* József, *Bánffy* Sándor, *Hinek* János, *Farkas* József, *Czövek* Gusztáv, *Faragó* Rezső, *Bettelheim* Imre, *Deutsch* Sámson, *Falkmann* Ignác, *Feldmann* József, *Fetter* Elemér dr., *Cservenka* János, *Belloni* Jakab, *Egartner* Ignác, *Klein* Izidor, *Böhm* Sámuel, *Czirák* Alajos, *Feszler* Károly, *Guld* Emil, *Bechnitz* Áron, *Burghardt* Károly, *Borlódán* János, *Fisch* Lipót, *Dvoresák* János, *Fischer* Alajos, *Hoffmann* Antal, *Kaufman* Sándor, *Glück* Dezső. — **Helyettes esküdtek:** *Münz* Márton, *Roman* József, *Oppenheimer* Rezső, *Riszterer* Antal, *Nagy* Zsigmond, *Persa* Péter, *Papp* Pál, *Mergel* Mihály, *Nemes* Géza, *Salgó* Pál.

Aradi urileány és a rovignoi polgármester fia.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradon, a Varjassy Lajos-utca egyik házában egy megtört öregur lakik, — a háztulajdonos, — leányával, akinek olyan Kálváriajárás adatott osztályrésztül, ami még a mai társadalom nők számára legrosszabb berendezkedésben is ritkítja párját. A megtört öregember, — Totis Jakabnak hívják, — hosszú évekkel ezelőtt igazgatója volt egyik aradmegyei rézbányának. Ugyanott mint mérnök volt vezető alkalmazásban egy Hengel Frigyes nevű osztrák állampolgár, aki azonban rövid idő múlva kilépett a bányavállalat kötelékéből, a dalmáciai Rovignoba ment, ahol önállósította magát, saját műszaki vállalatot alapított. Totis Jakab, aki igen jó viszonyban volt a mérnökkel, ezután is megtartotta vele az összeköttetést, leveleztek Aradról Rovignoba, míg Hengel Frigyes 1910 nyarán meghívta Totis Jakabot leányával együtt a kies, tengerparti fekvésű Rovignoba nyaralni.

(Egy nyaralás és következményei.)

Hengel Frigyes, a volt aradmegyei rézbánya mérnök, ekkor már karriert csinált Dalmáciában, meggazdagodott és polgármestere lett Rovigno városának. Volt egy fia, néhány évvel idősebb Totis Jakab Olga nevű leányánál. Tengerparti séták az esti holdfényben, az állandó közelség és a vértforraló adriai nyár egymáshoz kaposzták a fiatalokat: szerelem fejlődött ki közöttük. Ifju Hengel Frigyes nem volt lírai és amoroso természet, nem tudott végig plátói maradni, a hus és vér jogait követelte a leánytól, aki nem is tudott a környezet és szerelmese egyéni hatásának sokáig ellentállni, elbukott a holdfény halvány és hideg glóriájában. A boldogságuk nem tartott sokáig, véget ért a gyönyörű nyaralással. Az első bóra idején Totisék visszatértek Aradra, meleg bucsut véve szívélyes és feledhetetlen házigazdáiktól. Totis Jakab ekkor még mit sem sejtett leánya „esetéről,” csak mikor már hónapok óta idehaza voltak Aradon, jött reá a dolgok igazi állására. A viszonynak ugyanis következményei lettek és a Totis leány gyermeknek adott életet. A gyermeket, mint törvénytelen itt anyakönyvelték Aradon, Totis Jakab pedig azonnal levelet írt Rovignoba, és mint minden apa, követelte ifju Hengel Frigyes ottani városi tisztviselőtől, a polgármester fiától, — hogy vegye el a leányát. Az apa levelére a másik apa, Hengel Frigyes podeszta válaszolt, határozottan megígérte, hogy fia eleget fog tenni kötelességének. Kérte azonban, hogy a leány utazzon le hozzájuk Rovignoba, ahol miután 6 polgármester, a legrövidebb idő alatt megtarthatják az esküvőt.

(Házasság helyett közös háztartás.)

Totis Jakab, a családja becsületében már ugyanis megsértett patricius, nem okoskodott sokat, örült a kedvezőnek látszó megoldásnak, összehalkolta leányát és a legelső vonattal küldte le Rovignoba. A házasságlevelet azonban az idő múlásával hiába várta. Kapott egy értesítést, hogy törvénytelen násza: id. Hengel Frigyes rovignoi polgármester elhalálozott, továbbá azt is megírta neki a leánya, hogy szabad házasságra lépett csábítójával. Így múlt el másfél esztendő.

A tisztán szerelem egyesítette ifju pár élte Rovignoban, az apa Aradon, a másik apa pedig, a volt polgármester pihent a rovignoi kies

temetőben és örök álmában bizonyára érdemeit látta, melyeket Rovigno város közügyei terén mint podeszta szerzett magának. Ezalatt fia, aki állását is otthagyta a városházán, fecsérelte, börtön és kártyán tékozolta tekintélyes vagyonát, amelynek rövid másfél esztendő alatt ilyen nagy stílus mellett sikerült is nyakára hágni. Ifju Hengel Frigyes, a polgármester fia, az aradi leány és a kettőjük illegitim viszonyából származó gyermek, nyomorba jutottak. Mindebből mitsem tudott Totis Jakab Aradon, míg egy nap pénzkérő levelet nem kapott leányától. Küldött is rövid időközben kétszer ezer koronát.

(A csábító szökése.)

Egy napon fura dant az utazástól és egy szomorú élet terhétől, gyermekével a karján, megjelent Aradon Totis Jakab házában a leánya, akit másfél esztendő óta nem látott. Zokogva panaszkolta, hogy csábítója megszökött a közös nyomor elől, elhagyta őt és gyermekét. Nem tudott okosabbat, mint hazajönni az apjához, aki bizonyára meg fog bocsátani neki. Az apai sziv nem is tagadta meg magát. Totis visszafogadta házába leányát, és bár a külvárosi pletyka szájára vette nevüket, szerényen, csendesen, zárkózottan éltek önmaguknak és a szegény kisgyermek nevelésének.

A csábítóról esztendőközön keresztül semmi hír nem érkezett hozzájuk.

(Idézés a hadbíróshoz.)

Am egyszer csak, 1914. decemberében Totis Jakab leánya idézést kapott a bécsi Landwehr-bíróshoz, tanuként való kihallgatáshoz. A tárgyalásra az apa is felutazott, sejtven, hogy ifju Hengel Frigyesről van szó, aki végleg elzüllött már.

A hadbírószághoz tárgyalásán 5-6 nő vonult fel, mind panaszos, mindnek házasságot ígért és elszedte a pénzt ifju Hengel Frigyes. Volt nő, aki előtt olasz hajóskapitánynak adta ki magát, Velencébe vitte, hogy ott megtartsák az esküvőt, 20000 koronát esalt ki tőle — és azután Rómába szökött. A házasságcsédelgéseken kívül még kémkedéssel is vádolták. Mit érezhetett a fiatal asszony, amikor vádltként, döröruhába bujtatottan látta meg egykori szerelmét a hadbírószághoz szigorú katonái előtt, — nem tudjuk. Ők a tárgyalás után visszajöttek Aradra és folytatták szomorú, megszokott életmódjukat.

(„A gazembert 6 esztendőre ítélték . . .”)

Ma volt Totis Jakabnak hetvenedik születésnapja. Korán reggel, még mielőtt az első obligát gratulációt megkapta volna, biciklis postásfiu kereste, aki táviratot hozott a leányától Bécsből. A sürgönyben csak ez állott:

„Der Schutt ist zu sechs Jahren verurteilt worden“ . . .

— Majdnem szóról-szóra így mondotta el ezt a szomorú históriát az „Aradi Közlöny” tudósítójának az öreg Totis, ma a hetvenedik születésnapján.

VAROS ES MEGYE.

Az árvaszék és a moratórium. A magyar kormány legutóbbi moratóriumrendelete az árvapénzekre is kiterjed, úgy, hogy azóta az árvaszékek nemcsak idő előtt nem folyósítanak a

náluk elhelyezett tőkékből, hanem még ha nagykoru lesz is valaki, nem fizetik ki az örökségét. A neveltetési járulékokat is a legszűkebb mértékre szabva, csak nagyon indokolt esetekben folyósítják. A kamatok kifizetése az árvapénzek után most is rendszeresen történik, a moratórium rendeletnek ez a része, mint elképzelhető mégis épen a mai nehéz gazdasági viszonyok között sok szegényebb sorsú családot érint kellemetlenül. Az aradi árvaszék napnap után hozza meg az elutasító végzéseket, árvasegélyek és örökség kiadások ügyében és a legtöbb esetben az illető felek a belügyminiszterhez is hiába fordulnak orvoslásért.

Buvárhajók pusztításai angol vizeken.

(Tengeri veszedelem — a béke utja.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A londoni lapok január 18-iki számukban részletesen foglalkoznak a hajókban való veszteségeikkel, amelyeket az új Mőve portyázó utja okozott. A hajó utja és maszkirozása felújítják az Appam és a Mőve teljesítményének emlékeit. Néhány lap azon fáradozik, hogy a hajóveszteségeket kisebbnek tüntesse fel, mert a Mőve nagyobb zsákmányt ejtett. Korholják az admirálisokat, mert a cirkáló utakat megakadályozza azzal, hogy lehetetlen minden egyes utat felkutatni. A Daily Telegraph azt írja, hogy a kutatást nagyon veszedelmessé teszi a német tengeralattjárók tevékenysége, napról-napra tízezer tonnát pusztítanak el a tengeralattjárók az angol kereskedelmi flottából. A legegyszerűbb számítás is mutatja, hogy évenként hatalmas végösszegeket eredményez a veszteség. A felelőséget a korábbi admirálisokra kell hárítani. Charson admirálisnak terve szerint a német buvárhajók veszedelme ellen új hajók építésével, kereskedelmi hajók felfegyverzésével és egyéb eszközökkel kell küzdeni, amelyeknek titkát a lap most nem akarja feltüntetni. Nem szabad szem előtt téveszteni Jelichoe admirálisnak azt a figyelmeztetését, hogy a buvárhajó veszedelem most nagyobb, mint a háború bármely más korszakában.

A skandináv államokban a közvélemény az utóbbi hetekben ismét nyugtalanra fordult és a lapok mindinkább hangsúlyozzák, hogy a skandináv államoknak újabb értekezletre volna szükség. A skandináv államok anyag-, áru- és hajóvesztesége, valamint a tengeri forgalom bizonytalansága nagy nemzetgazdasági károkat okoztak és bizonytalan válságos helyzetbe döntötték mindahárom skandináv államot, amelyek rá vannak utalva, hogy szükségleteik nagy részét a hadviselő államokból vagy azok útján szerezzék be. Különösen Norvégiát sújtja erősen a háború. A skandináv országok kormányai most beható tanácskozásokat folytatnak egymás közt, amelyekben elő akarják készíteni a három állam újabb értekezletét, amelynek célja a béke megteremtése, illetve értekezés formában a béketárgyalások kezdeményezése lenne.

Kitüntetések a koronázás alkalmából.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma közli IV. Károly király megkoronázása alkalmával adományozott kitüntetéseket. Néhány rangemelésről eltekintve, a király ezuttal csak azokról emlékezett meg, akiknek a koronázás nagy aktusa körül szerep jutott. Az általános vélemény az volt, hogy a király az adományozás felség jogát úgy fogja gyakorolni, hogy az uralkodói kegy sugarai az ország messze tájaira melegítsenek és a társadalom minden rétegének vezetői, a közéletnek számtalan funkcionáriusa részeseül a legmagasabb elismerésben. Hetek óta a legmerészebb kombinációk voltak forgalomban és ha a hivatalos lap mai közlésével a kitüntetések sora lezárult, akkor nagy eszlódásról kell beszámolnunk, mert igen sok reflektáns hiába kereste a mai nap legnépszerűbb újságjában, a Budapesti Közlönyben a nevét.

A királyi pár arcképe Csernoch hercegprimásnak.

A hivatalos lap a következő királyi kéziratokat közli:

Kedves Tisza gróf! Ezennel megküldöm Önnek Csernoch János bibornok hercegprimáshoz intézett kéziratom másolatát. Kelt Budapesten, 1916. évi december hó 30-án. Károly s. k. Tisza István gróf s. k.

Kedves Csernoch bibornok hercegprimás! Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom emlékeül Önnek a Magam és a Királyné arcképét adományozom. Budapest, 1916. évi december hó 30-án. Károly s. k.

Királyi Elismerés.

Kedves Balogh dr.! Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom előkészítése körül szerzett érdemeiért, Önnek teljes Elismerésemet nyilvánítom.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy Bárczy István Budapest székesfőváros polgármesterének és Boda Dező dr. Budapest székesfővárosi államrendőrségi főkapitánynak, a koronázási ünnepély rendezése körül szerzett érdemeikért Elismerésem tudtul adassék.

Új grófok és főrendiházi tagok.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom alkalmából Szklabinai és Blatniczai Révay Simon bárónak és unokacsesének, Szklabinai és Blatniczai Révay László bárónak, Kissenyey Sennyey Béla bárónak és Kissenyey Sennyey Géza bárónak, valamint törvényes utódaiknak, a már birt örökös főrendiházi tagsági joguk fentartása mellett, a magyar grófi méltóságot díjmentesen adományozom.

Magyar minisztertanácsom előterjesztésére Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom alkalmából Malomvizi Kende György, valamint Pribéri, Vuchini és Dunaszekcsői Jankovich-Bésán Endre és Pribéri, Vuchini és Dunaszekcsői Jankovich-Bésán József nagybirtokosoknak, nemkülönbön törvényes utódaiknak díjmentesen a magyar grófi méltóságot, nevezetteknek és törvényes fiúutódaiknak

pedig egyidejűleg az örökös főrendiházi tagságot díjmentesen adományozom.

Új bárók és főrendiházi tagek.

Magyar minisztertanácsom előterjesztésére Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom alkalmából Kőlcsei Kende Zsigmond és Draskóczy és Jordántóldi Ivánka László nagybirtokosoknak, nemkülönbön törvényes utódaiknak díjmentesen a magyar bárói méltóságot, nevezetteknek és törvényes fiúutódaiknak pedig egyidejűleg az örökös főrendiházi tagsági jogot díjmentesen adományozom.

Új báró.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek Apostoli Királyává történt megkoronázásom alkalmából Szalavszky Gyula belső titkos tanácsos, Trencsén vármegye főispánjának a magyar bárói méltóságot díjmentesen adományozom.

Titkos tanácsosok.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországek apostoli királyává történt megkoronázásom alkalmából, Ambrózy Gyula gróf koronaőrnek, Bánffy Miklós gróf országgyűlési képviselő, a magyar királyi Operaház és a budapesti Nemzeti Színház kormánybiztosának, Bethlen István gróf országgyűlési képviselőnek, Bethlen Ödön gróf főispánnak, Chotek Rezső grófnak, Erdődy Imre grófnak, Esterházy László grófnak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjának, Esterházy Móric gróf országgyűlési képviselőnek, Fischer-Colbric Agoston dr. kassai római katolikus püspöknek, Hideghéty Imre horvát-szlavon-dalmát miniszternek, Hunyadi József gróf százados parancsoltisztisznak, Károlyi Lajos grófnak, Károlyi László grófnak, Keglevich Gábor grófnak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjainak, Kende Péter országgyűlési képviselő, földbirtokosnak, Klebersberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkárnak, Kürthy Lajos bárónak, az Országos Közéletnevelési Hivatal elnökének, Liphay Frigyes bárónak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjának, Simontsits Elemérnek, az országgyűlés képviselőháza alelnökének, Széchenyi Emil gróf országgyűlési képviselőnek, Szinyei-Merse István főispánnak, Teleki Sándor grófnak, Wenckheim Dénes grófnak, Wimpfen Siegfried grófnak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjainak a belső titkos tanácsosi méltóságot adományozom.

Rendjelek.

A király herceg Festetics Taszidó magyar főudvarmester, Széchenyi Gyula gróf főlovászmester és Széchenyi Béla gróf koronaőr, belső titkos tanácsosoknak a Lipót-rend nagykeresztjét, továbbá a következő belső titkos tanácsosoknak: Apponyi Sándor gróf tárnokmesternek, Erdődy Rezső grófnak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjának, herceg Esterházy Miklós főpohárnokmesternek, Festetics Pál gróf főpohárnokmesternek, Majláth József grófnak, az országgyűlés főrendiháza örökös jogon való tagjának, Skerlecz Iván báró Horvát-Szlavon-Dalmátországek bánjának, Szmracsányi Lajos egri érseknek, Várady L. Árpád kalocsai érseknek és Vayrik

Bélanak, a Kuria másodelnökének és a főrendiház alelnökének első osztályú vaskorona-rendet, mindnyájuknak díjmentesen, végül Glattfelder Gyula esanádi püspöknek, Kenessey Béla erdélyi református egyházkerületi püspöknek és Kulmer Frigyes gróf belső titkos tanácsosnak Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozta.

A király személye körüli magyar miniszterem előterjesztésére, a koronázási ünnepély rendezése körül szerzett érdemeik elismeréséül Jekelfalussy Zoltán miniszteri tanácsosnak a koronázási ünnepélyt rendező bizottság elnökének a Szent István-rend kiskeresztjét, Csányi Dezső dr. miniszteri tanácsosi címmel felruházott országos főlevéltárnoknak a Lipót-rend lovagkeresztjét, — mindkettőnek díjmentesen —, Markovich Lucének a Budapest székesfővárosi államrendőrség főkapitány-helyettesének a Ferenc József-rend tisztii keresztjét, Tomcsányi Vilmos Pál miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárnak és Hertész K. Róbert miniszteri osztálytanácsosi címmel felruházott műszaki tanácsosnak, Nagy Károly dr. rendőrtanácsos, detektív főnöknek és Blaha Sándor dr. miniszteri titkárnak a III. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen, Marsovszky Ivor dr. miniszteri segédtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazónak, Miskolczi László Budapest székesfővárosi államrendőrségi rendőrtanácsosnak és Beniczky Tamás Budapest székesfővárosi államrendőrségi főfelügyelőnek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

A király személye körüli magyar miniszterem előterjesztésére, a koronázási ünnepély körül szerzett érdemeik elismeréséül Walter Gyula dr. ozoroi címzetes püspök, pápai praelátus, esztergomi főszékesegyház megyei esperesnek II. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen, Klinda Teofil dr., pápai praelátus, címzetes apát, esztergomi főszékesegyházi kanonoknak a Ferenc József-rend közepkeresztjét, s végül Leopold Antal dr. főszentszéki ülnök hercegprimási irodaigazgatónak a III. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

Királyi köszönet.

A király báró Hornig Károly bibornoknak, belső titkos tanácsos, veszprémi püspöknek, Bauer Antal dr., belső titkos tanácsos, zágrábi érseknek és gróf Széchenyi Miklós dr., belső titkos tanácsos, nagyváradi latin szertartású püspöknek, továbbá gróf Bánffy György, belső titkos tanácsos, főajtónállómesternek, gróf Csekonic Endre, belső titkos tanácsos, főasztalnokmesternek és gróf Lónyay Albert, belső titkos tanácsos, lovassági tábornoknak, a magyar testőrség kapitányának, valamint gróf Andrássy Sándor, gróf Schönborn-Bacheim Frigyes Károly és gróf Teleki József, belső titkos tanácsosoknak, kik a koronázásnál szintén közreműködtek, köszönetét nyilvánítja.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Ingtalan-láz Aradon.

(Érdekes ház és földvételek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mindenki emlékezhetik rá, hogy a háboru előtt milyen értékpapír-láz uralkodott Aradon. A forgalmasabb kávéházakban annak idején nem Diósy Nusi vagyont érő ékszereiről és toalettjeiről, hanem egy-egy pénzintézet új részvénykiadásáról, vagy részvényeinek nagyobb tételekben való eladásáról beszélt a társaság. A korzón szintén az értékpapír-láz volt a legfőbb téma. Valamikor az aradi körzón az ilyen kijelentések voltak szokásosak:

— Nézd azt a gyönyörű asszonykát, tudod-e ki annak az ideálja? Tudod-e hol szoktak találkozni?

A háborút megelőző években ehelyett a férfiak így sugtak össze egy-egy gyönyörű nő láttára:

— Látod azt a fölséges hölgyet? Annak a férje tegnap kétszázharmincért vett ötven darab Polgárit és huszonnégy óra múlva kétszáznyolevanért adta tovább.

Az asszonyokra is átragadt a papírüzleti kiz és ilyen formán interpelláltak meg kedves férjüket a legintimebb percekben:

— Hát te miért nem próbálkozol meg az Aradi Első részvényeivel? A Pucornyákné ura tegnap is nyert háromezer koronát hatvan négy darab részvényen. Ugy látszik benned nincs üzleti érzék. Engedd, hogy én próbálkozzak meg ezzel az üzlettel. Majd meglátod, hogy sohase lesz gondod a toalettjeimre.

A papír-láz, mint ismeretes, gyorsan elsodorta a háboru jeges vihara és ki tudja mikor fog újból jelentkezni. Az a tőke azonban, amely ezelőtt az értékpapírokra vetette magát, éppen olyan természetű, mint az emberi szervezet. Az emberi organizmus tudvalólag könnyen szerzi a betegséget és vannak olyan periodusok, amikor egyik hajból a másikba esik. Szakasztott ilyen a nagytőke is. Ezelőtt a részvényláz győzött, most pedig egészen váratlanul az ingatlan-láz lépett fel nála. S ezt a betegséget ugyilátszik szintén csak valami országot felforgató változás tudja belőle kizavarni. Néhány hónap óta különös jelenségek mutatkoznak Aradon ép úgy, mint az egész országban. Egymás után kelnek el a legértékesebb, vagy egykor legértékeltenebbnek mondott házak, erdők és szántóföldek. Eleinte csak szórványosan jelentkezett az ingatlanok iránti érdeklődés, most azonban már közeledik a kúminációhoz, vagy orvosi nyelven szólva a krízishoz, amely után rendszerint enyhülés következik. Emlékeztünk rá, hogy a háboru első hónapjaiban mindenki tud akart adni ingatlanain, azonban vevőt nem találtak, mert a pénzes emberek féltek az ellenség inváziójától és azt hitték: kikerülhetetlen a világ elpusztulása.

A házak iránt való érdeklődés

legszembeütőbb példái Aradon figyelhetők meg. Körülbelül félszázötven óta annyi házat adtak el, mint az utolsó négy év alatt. Az ingatlanok közvetítésével foglalkozó szakértők erre vonatkozólag a következő érdekes adatokat szolgáltatottak az Aradi Közlönynek:

— Néhány évvel ezelőtt a lapok hirdetési rovata tele volt ház- és földadást hirdetésekkel, most azonban kevés ilyen hirdetés olvasható, mert ha csak valamire való az a ház, hirdetés nélkül is gyorsan elkel. A háztulajdonosok általában nem nagy hajlandóságot mutatnak ingatlanuk eladására iránt, mert úgy gondolkoznak, hogy a háznak ma nagyobb értéke van

és a háboru után is nagyobb értéke lesz, mint a pénznek. A házügynökök holtra táradják magukat, amíg egy-egy opciót megtudnak szerezni, de nem ám két-három hónapra, mint azelőtt, hanem csak két-három napra kapják meg ezt is. Mostanában Aradon többek között olyan házat is eladtak, amely két százalékos jövedelmezést hozott, sőt olyan ház is elkel, amely alig egy százalékos jövedelmezést hoz. És mégis volt és van ezekre vevő. Különösen nagy a kereslet a magánházak iránt, amelyekért valóban csodálatos nagy árakat kérnek a tulajdonosok. Néhány nappal ezelőtt, mint az Aradi Közlöny is megírta, százhetvenöt ezer koronáért elkel egy magánház, amelyért a háboru előtt a felét sem adták volna meg. A Deák Ferenc-utca 19. a. számú ház tulajdonosa három hónappal ezelőtt huszonöt ezer koronáért is szívesen eladta volna a házat, de nem volt rá vevő, e héten pedig harmincöt ezer koronáért akadt gazdája. A Rákóczi-utcaiban egy földszintes kis házat nem régen huszezer koronáért kínáltak és most negyvenezer koronáért adták el. Ismerek egy üzletembert, aki mostanában negyvenezer koronáért spekulációra vett meg egy házat, amelyet, ha az a Batthyány-utcaiban volna, legalább százezer koronáért tudna eladni, de még a mostani helyén is el fogja adni tízezer korona nyereséggel. Vannak azonban olyan házak, amelyeknek a tulajdonosait heteken keresztül ostromolják a házügynökök, de ők kijelentik, hogy még akkor sem válnak meg a házuktól, ha egy millió koronát ad is érte valaki. Ismerünk olyan házat, amely két évvel ezelőtt százhuszezer koronát sem ért és ma könnyedén el lehetett adni százhatvan ezer koronáért. Olyan ház is van, amelyet hatvan ezer koronáért vettek három évvel ezelőtt és most százezer korona nyereséggel adták tul rajta.

Az egyik házügynök a következő érdekes kijelentést tette e sorok írójának:

— Jelenleg nálam a következő házakra folyik alkudozás: egy száznegyvenöt-, egy százhatvan-, egy száznyolevan-, egy százkilencven-, egy kétszázkilencven-, egy háromszáz- és egy hatszázezer koronás házra. Az egyik aradi takarékpénztár tulajdonában van az **Andrássy-tér igen nagy, kétemeletes sarokbérháza, amely a takarékpénztár mérlegében háromszázhatvan ezer koronával szerepel és most nyolcszázötvenezer koronát ígérnek érte, azonban a pénzintézet kijelentette, hogy semmi áron nem adja el.** Általában véve a város következő részein lévő házak iránt mutatkozik vételi érdeklődés: Deák Ferenc-, Weitzer János-, Batthyány-, Salac-, Petőfi-utca, Erzsébet-körút és a városházától a vasat felé eső területen. A Szabadság-tér és az ugynevezett **rácváros** házai iránt nem tanúsít figyelmet a vásárló közönség. Az a felfogás uralkodik, hogy a város a vasat felé fog fejlődni. Hogy a házak ujabban milyen tulajdonosok kezébe kerülnek? Ez is külön érdekessége ennek a szokatlan ingatlanforgalmi folyamatnak. Nagy általánosságban megállapítható, hogy az új tulajdonosok meggazdagodását jórészt a háborus konjunktúra idézte elő, habár kétségtelesen sokan vannak közöttük olyanok is, akiket a háboru előtt sem lehetett Nincsetlen Jánosnak nevezni.

Megemlítendő még, hogy az ingatlan-ügynökök vérbenforgó szemekkel nézik azokat, a

kik megsejtve ennek a foglalkozásnak jövedelmezőségét, most hirtelen átmenettel ágensekké vedlenek át. A régi ingatlan-ügynökök keservesen panaszkodnak amiatt, hogy ujabban olyan személyek is, akik jól fizetett állásokban gondtalanul élhetnek, erre az üzletágra vetették magukat és erős konkurenciát támasztanak a szakma régi művelőinek. A házügynökök e tekintetben mindenesetre nyugodtak lehetnek, hogy az adókövető közegek nem hagyják figyelmen kívül az új közgazdasági áramlatot ügyesen kihasználó férfiakat.

Ha nem is olyan nagy mértékben, mint a házak iránt,

a földbirtokok felé is rendkívül mérvben fordul a tokegazdag spekuláció.

Ugy Aradmegyében, mint különösen a szomszédos Csanádvármegyében egymást érik a földbirtok-eladások.

— A háboru kitörésekor — mondta e kérdéssel behatóan foglalkozó egyik aradi szakember — a kisbirtokosok egyre-másra eladták birtokaikat, de még a nagybirtokok is sűrűn cseréltek gazdát és meglehetősen nyomott árak mellett. A vevők között különösen a parceláló és ingatlan-értékesítő pénzintézetek szerepeltek. Történtek vételek holdanként kétszáz-ezer koronáig.

Ma azonban a háboru harmadik évében a föld ára hihetetlenül megnövekedett. A holdanként két-háromszáz koronáért eladott földbirtok ma holdanként nyolcszáz-ezer koronával kel el, a jobb minőségű föld holdjának ára ma már eléri az ezerhatszáz-kétezer koronát is. Különösen a községek közelében lévő földbirtokok értéke növekedett és ezek holdanként három-négyezer koronáért is elkeltek.

Aradmegyében néhány jellemző föld-eladás történet.

— Legutóbb például Pankota határában Kis Mihály tulajdonában volt kétszáznyolevan kisholdnyi területű földbirtok, amely iránt éveken át senkisémm tanúsított érdeklődést, mostanában holdanként kilencszáz koronával került egy nagyberekreki vevő kezébe. Zimándon Szántay Béla főhadnagy ötszáz kisholdas birtoka holdanként ezerkétszáz koronával került eladásra. Emlékeztetés, hogy a múlt esztendőben egy ma már nyugalmazott főszolgabíró Szenttamás pusztán kétszáznyolevan holdas birtokot vett, holdanként nyolcszáz koronáért. Ma legalább ezerötyszáz koronát adnának holdjáért, ő azonban semmi áron sem adja. Még emlékeztetés Lóbl Gyula aradi kereskedő csanádmezei birtokvétele és egészen friss a Kállay-örökösök birtokeladásának híre is. Ez ingatlanokért is szép árat fizettek a vevők. Mostanában adta el egy aradi orvos Csanádmezyében lévő hatszáz kisholdas földbirtokát az egyik aradi banknak, holdanként ezernégy száz koronáért. A tompapusztai ezer kisholdas uradalom holdanként kilencszázhuszonöt koronával kelt el. Csanádmezyében holdanként kétezer koronáért is elkelnek kisbirtokok, ami a legnagyobb ritkaság.

— Az utóbbi hónapokban a földbirtok forgalomban némi szünet állott be, ami annak tulajdonítható, hogy a földbirtok tulajdonosai semmi áron sem hajlandók tudni ingatlanaiikon, mert nincs szükségük pénzre és a földet a pénznél nagyobb értéknek tartják. Ma Magyarországon a legmagasabb földárak a Bácskában, Csanádban, Pozsony- és Trencsénmezyében, a legalacsonyabbak pedig Bihar- és Temesmezyékben találhatók. Szerény véleményem szerint a háboru után nem fog bekövetkezni az, amit általában hisznek: a föld értéke nem emelkedik a mainál magasabbra, sőt némi visszaesés várható. Tudvalevő, hogy

az utóbbi időben a földbirtokok nagy része pénzintézetek kezébe került és ezek nem azért halmozták össze eme nagy ingatlanokat, hogy ők maguk gazdálkodjanak, hanem parcellázni igyekeznek és olyan nagy parcellázási, valamint telepítési folyamat fog megindulni, hogy ez lenyomja a föld árát. Természetesen nem vindikálom magamnak a esalhatatlanságot, azonban józan számítással ez a helyzet áll elő. (=)

Első osztályu Erzsébet-rend Vásárhelyi Jankának.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy mártír asszony glóriájának sugara vetődik a mai napon Arad egyik nagyasszonyának homlokára, ki a mártíromságig érő kötelességtudással tette ragyogóvá női hivatását. Magyarország ifjú királynéja a mi második Szent Erzsébetünk emlékére alapított rendjel első osztályát küldte meg az aradi Vörös Kereszt egyesület elnöknőjének: *Vásárhelyi Jankának*.

Ez a kitüntetés egész Aradnak öröme. Mert *Vásárhelyi Jankát* boldog örömmel valljuk a magunkénak s az ő filantropikus munkássága mindig dícserejünk tárgya volt. Ez a filigran testü, gyönyörű lelkü asszony egy csodálatosan szép gondolatnak a megtestesülése. A nő társadalmi munkájának példaadó reprezentánsa ő, kinek fáradságtalansága közismert s aki a nyugalmat csak lelkében ismeri, mert két keze jót tenni meg nem szünt soha.

Vásárhelyi Jankának a neve egybeforr a jótékonyág fogalmával. Ahol segítségre volt szükség: mindig elsőnek jelent meg, magával vivén az adományoknak soha ki nem ürülő kosarát s akinek szüksége volt valaha valamire: először a *Vásárhelyi Janka* szívéhez fordult.

Láttuk a közelmúltban, midőn erdélyi véreink futottak a rémületes sors elől, hogy mennyi önfeláldozás, munkabírás, a szívnek micsoda gazdagsága nyilvánult meg e nagyszerű nő segítő munkájában. Ejt-nappal eggyé téve fáradozott, hogy soha senki se mondhasa, aki Aradon valaha inségben járt, hogy itt fel nem üdült, vagy itt meghallgattatásra nem talált. Egy csodálatosan erős lelki harmonia uralkodott és uralkodik minden cselekedetében, mely sohasem hívta a nyilvánosság elismerését, csak a saját ítéletének jóváhagyását. A szíve vezette mindig s minden cselekedetében ez nyilatkozott meg. Megható volt látni, midőn kiszolgált a parányi gyermeket, ki apró kezét gögicselő szóval nyujtotta felé, vagy a menekülésben elfáradt asszonyt, akinek fájalmát az ő szentív és finom lelke jobban érezte bárkinél.

Aki e szép és segítő munkássága közepett látja, annak lehetetlen, hogy eszébe ne jussanak az ótestamentom asszonyai, akiknek korából soha ki nem fogyott az olaj s akik irgalmasak voltak, mint *anna szamaritánus*.

Az aradi Vörös Kereszt egyesület példás felvirágzása egyenesen az ő nevéhez és alkotó erejéhez fűződik. Ez az egyesülés az ő jó szívéhez nőtt s ezzel az egyesülettel nőtt ő e város szívéhez. Nincs a jótékonyágnak az a formája, melyet ő szeretett egyesülete révén ne gyakorolt volna, de erejét és szükséges voltát soha sem bizonyította úgy be, mint e rettenetes háború folyamán. A kórházak, melyekben az ő vezérlete alatt az egyesület tagjai végzik a legmeghatóbb női munkát, tehetnek tanúságot arról az igazságról.

Csodálatos mozgékonyssággal tud ott lenni mindenütt, ahol reá szükség van. Mint a me-

sebeli tündér tűnik fel most itt, majd amott s vigasztaló szavának aranyát ép oly bőkezűséggel osztja szét, mint a lázbeteg ajkának az enyhítést adó italt s a szűkölködőknek a meleg ruhát. Vagy a jóságnak csakugyan vannak szárnyai s csak mi gyöngé emberek nem látjuk azt?!

Bármiként van is: azt az egyet őszintén érezzük s velünk együtt így érzi minden aradi, hogy a királynő kegye nem érhetett méltóbbat *Vásárhelyi Jankának*. Nemesak Aradon; mert aminthogy az aradi Vörös Kereszt Egyesület munkássága a legelső között van az egész országban, úgy elnöknője is, a legbuzgóbb, leglelkesebb és legjobb magyar nők közé tartozik.

H I R E K.

Gazdag zsákmány egy angol hajón.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: 1916. december 31-én a 14600 tonnás *Jarowdale* angol gőzöst és zsákmányát bevittük a *Svinemünde* kikötőbe. A gőzösen 16 főből álló német kobozmányi parancsnokság volt, továbbá 469 fogoly, nevezetesen egy norvég és 7 angol gőzösnek legénysége, amelyeket egyik cirkálónk az Atlanti-óceánon feltartóztatott. A hajó rakományának legnagyobb része hadianyag volt, amely Amerikából érkezett ellenségeink részére szóló rendeltetésekkel, továbbá élelmiszerekből, közte 6000 tonna búzából, 2000 tonna lisztből és 1900 lóából állott. A beszállított *Jarowdale* gőzösen 117 teherautomobil és egy személyszállítót, 6300 láda puskatöltény, 300 göngyöleg drótsövény, 3300 tonna acéltömb, ezenkívül husszállítmány és kolbász volt. A feltartóztatott hajók legénysége sorában 103 semleges állambeli alattvaló volt, akiket ép úgy, mint az ellenséges alattvalókat hadifogságba szállítottunk, mivel felfegyverzett ellenséges gőzösen vállaltak szolgálatot. A kobozmányi parancsnokság vezetője *Bade-witz* tiszthelyettes volt.

A *Jarowdale* zsákmányának beszállítását eddig katonai okokból titokban kellett tartani. Ezek az okok, miután az angol admirális 1917. január 17-iki híre megjelent, megszűntek. Figyelemre méltó, hogy az angol admirális csak akkor határozta el magát, hogy a már hosszabb idő óta ismert veszteségeket az angol közönséggel tudassa, amikor a *Hudson Barrou* zsákmányolt japán hajót egy brazilai kikötőbe való érkezésével a semleges külföld előtt ismeretessé váltak.

— **Az elsőosztályu Erzsébet-rend adományozása.** A hivatalos lap írja: A császárné és királyné öfelsége múlt évi december hó 30-ikán kelt legfelső elhatározásával gróf *Andrássy Sándorné* szül. *Esterházy Mária* grófnőnek, gróf *Bethlen Istvánné* szül. *Bethlen Margit* grófnőnek, gróf *Karátsonyi Jenőné* szül. *Andrássy Karolina* grófnőnek, gróf *Károlyi Lászlóné* szül. *Apponyi Franciska* grófnőnek, gróf *Mikes Arminné* szül. *Bethlen Klementina* grófnőnek, gróf *Schönborn-Buchheim Frigyes* Károlyné szül. *Dentice-Frasso* hercegnőnek, gróf *Teleki Sándorné* szül. *Kölcsey-Kende Juliának*, *Dessewffy Emmának* és *Vásárhelyi Jankának* az I. oszt. Erzsébet-rendet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **Pour le mérite egy hadnagynak.** *Berlinből* jelentik: *Richthoffer* báró hadnagyot, aki Böleke kapitány repülő-osztagához tartozott, a császár a *Pour le mérite* érdemrenddel tüntette

ki, miután a tizenhatodik ellenséges repülőgépet lőtte le.

— **Tisza István gróf elutazott Berlinből.** *Berlinből* jelentik: *Tisza István* gróf és *Clam-Martinic* miniszterelnökök ma délelőtt a szállodában levő lakásukon maradtak, ahol különböző látogatást fogadtak. Ezután a magyar és az osztrák miniszterelnök és az előadók folytatták a tárgyalásaikat. Délben *Batocky*, a német Közélemezési Hivatal vezetője a vendégek tiszteletére reggelit adott, azután ismét folytatták a tanácskozásokat és ezzel kapcsolatosan *Helferrich* államtitkár a vendégeket teán látta magánál. Utána együttes zárülés volt, amelyen részt vettek *Tisza István* gróf és *Clam-Martinic* miniszterelnök is. Este hét órakor a miniszterelnökök és a kíséretükben utazott urak és előadók visszautaztak Bécsbe.

— **Köztársasági mozgalom Angliában?** Hágából jelentik: Londonban nagy feltűnést keltett a *Daily Mail*-ban megjelent cikk, amelynek írója *William Russell* volt liberális miniszter és politikus. A cikk megállapítja, hogy Angliában néhány hónap óta a német gyűlölet határtalan. Erősen terjed a köztársasági mozgalom, még a leglojálisabb körökben is észrevehető. Azt akarják, hogy a walesi herceg ne külföldi hercegnőt, hanem angol leányt vegyen feleségül.

— **A bevonuló diákok bizonyítványai.** Budapestről telefonálja tudósítók: *Jankovich Béla* kultuszminiszter az 1892. és 1898—99. évfolyambeli szemléjére való tekintettel a folyó évben a középiskolai tanulók és tanítóképző intézetek növendékeinek vizsgái és oklevele tárgyában két körrendeletet bocsátott ki. Az első körrendelet az összes főigazgatókhoz intézi és ebben elrendeli, hogy azon évfolyamok bevált tanulóinak, akik a folyó tanévben valamely magasabb osztályt látogatnak, minden, az előmenetelre való tekintet nélkül, bevonulásuk előtt három nappal vizsga nélkül osztálybizonyítvány kiadandó. A nyolc osztályt végzett tanulóknak az érettségi bizonyítványt is ki kell adni. A félévi esedékes tandíjakat és az érettségi vizsga díját ezen tanulóknak nem kell lefizetni. Hogy a tananyag lényeges részét elvégezhesék február végéig, azért február elején külön kurzusokat fognak tartani a bevonulók részére. A másik miniszteri rendelet a tanítóképző intézetek bevonuló növendékeinek ad kedvezményeket. A rendelet szerint a pótszemlén alkalmasnak talált, január 29-én bevonulni tartozó 1892—1898. évfolyambeli tanítóképző intézeti növendékek közül azoknak, akik jelenleg az első, második, vagy harmadik osztály rendes tanulói, az évvégi bizonyítványt kell vizsga nélkül kiadni három nappal a bevonulásuk előtt. Az alkalmasnak talált negyedosztályos rendes növendékeknek osztálybizonyítványt, tanítói oklevelet minden vizsga nélkül és minden utólagos vizsgadíj lefizetése nélkül kell kiállítani.

— **Anglia kölcsöne a Morgan-cégnél.** Newyorkból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti: A *Morgan* és társa cég bejelenti, 250,000,000 dollár angol kölcsön kibocsátását öt és fél százalék konvertálható kötvények formájában 1917. február elsejei kelttel. Az összegből százmilliót egy év múlva, a többi két év múlva fizetik vissza.

— **Carbidrobbanás Kőrösbökényben.** Rendkívül súlyos égési sebekkel ma szállították be az aradi közkórházba *Deliman Pál* 51 éves háziszolgát, aki Kőrösbökényben, *Denes Jakab* dr. ügyvéd alkalmazottja volt. E hó 12-én *Deliman Pál* bement az ügyvéd pincéjébe és kinyitotta a carbidtartályt. Ismeretlen okból azonban a carbid meggyulladt és *Deliman Pál* arcát és testét teljesen összeégette. A szerencsétlen háziszolga a mai napig otthon feküdt Kőrösbökényben, ma, mivel az állapota rosszabbodott, be kellett az aradi közkórházba szállítani. A bal esetért senkit sem terhel felelősség.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Porosz-lengyelek a pártközi béke ellen.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Egyik tengeralattjárónk parancsnoka *Hartwich* kapitány-hadnagy január 9-én Maltától dél-keletre hatvan tengeri mérföldnyire torpedólövéssel elsüllyesztette könnyű tengerihaderőnkkel körülvett Kornwallis 14.200 tonnás angol sorhajót.

Berlin. A porosz képviselőház mai tárgyalásán a költségvetés vitájánál felszólalt *Kortant* lengyel képviselő. Hangoztatta, hogy a lengyel állam létesítésének kérdésével nem kíván foglalkozni, de a lengyel nemzet, amely évszázadokon át a kultúra védbástyája volt, megütözéssel látta, hogy Poroszországban kellemetlenkedő törvényhozási rendszabályok sorozatával büntették meg és amikor a rettenetes háború még nagyobb pusztítást zúdított a lengyel nemzetre, akkor a lengyel néppel szemben tanúsított eddigi magatartás nem enyhült meg. A kormány magatartásával szemben való bizalmatlanságot még az ünnepléses államalkotó aktus sem enyhíti, se a kancellár ünnepléses kinyilatkoztatása. Ezt a tényt meg kellett állapítani és megbízása van arra, hogy a lengyel nép legnagyobb bizalmatlanságának adjon kifejezést. A pártközi béke hangzatos jelszavá-

val nem lehet a lehet a lengyelség nemzeti érdekeit háttérbe szorítani, követelniük kell a teljes nemzeti és kulturális egyenjogúságot és fejlődési lehetőséget. A legerélyesebben tiltakoznia kell a lengyel nemzetiség elnyomása ellen. Útni fog még a mi szerencsenk órája — így fejezte be beszédét.

Löbel belügyminiszter azonnal válaszolt a beszédre. Eltája kijelentésekkel — mondotta — nem fognak használni a lengyelség ügyének. A porosz állampolgárok, a kormány és a többségi párt megkísérelte, hogy a békére vezető útra lépjen, de ez a beszéd a legnyersebb kijelentés volt, amelyet évtizedek óta hallott és hogyha erkölcsi felháborodással az egész nép tömegéről mer beszélni, akkor ezáltal fajrokonait is megsérti, mert azok nem panaszkodnak, meg vannak és meg lehetnek sorsukkal elégedve. A pártközi békének ilyen megsértése harcot jelent, amely nézetkülönbségeket akar támasztani a lengyel és a német érdekek között a belföldön, holott ez helytelen és lehetetlen. Így a legerélyesebben vissza kell utasítania és nem engedheti meg, hogy ilyen beszéd az országban tért hódíthasson.

Egy szociálista képviselő felszólalása után a költségvetési javaslatot ezután a bizottsághoz utasították.

— **Ketté szakadt a német szociálistapárt.** *Berlinből* jelentik: A német szociáldemokrata párt választmánya tegnap huszonkilenc szavazattal tíz ellenében heves vita után elfogadta azt a határozati javaslatot, amelynek értelmében a szociáldemokrata munkaközösség azt, aki a nehéz politikai helyzetben a párt fegyelmét megbolygatja, kizárják a párt kötelékéből. Ezzel a határozattal a német szociáldemokrata-párt egysége megbomlott és tekintettel arra, hogy a szociáldemokrata munkaközösség január hetedikén tartott konferenciáján elhatározta, hogy az egész országban szervezkedni fog és azóta számos gyűlésen, a vidéken is nagy táborot szervezett meg, a szociáldemokrata pártban belső egyenlenségre és belső harcokra van kilátás.

— **A jónál is jobb.** Nálunk Magyarországon egy vállalat nemrég elárastotta a kritikátlan publikumot a maga cifra prospektusaival, amelyek tetszetős formában terjesztik a lelki járványt. Ezek a mulattatónak látszó olvasmányok tulajdonképpen a fiatal nemzedék alattomos megromlói. Minden soruk egy-egy tikos bacillus, mely ellen hatósági eszközökkel alig lehet küzdeni. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a legokosabb szer az, amit néhai Mikszáth Kálmán proponált. A jó könyvet a rossz könyv ellen! metelyről felvilágosító, okosan alkotott könyvet. Es ennek az intenciónak kitűnő szolgálója, diadalmas barei eszköze a Tolnai Világlekszikona. Eddig megjelent 6 kötetéből láthatjuk, hogy a tudomány nem a száraz, de a nagy tömegeket is vonzó, kellemesen, regényszerűen élvezhető, népszerű tónusban van megírva. A most megjelent VII. kötete felülmúlja az eddigi 6 kötetet is. 160 egyetemi tanár, író és hírlapíró alkotása ez a mű, mely, hogy olvasóit minél jobban elégezhesse ki, gazdag, művészi illusztrációkkal is kedveskedik. Tolnai Világlekszikona előfizetői és rendes hetivevői csaknem ingyen szerezhetik meg a művet, melynek bolti ára 20 korona.

— **Adományok.** A Nővédelmi Hivatalba a szegények segélyezésére újabb a következő adományok érkeztek: Városi főispáni hivatal 100, Pálmay Lajos dr. 50, Boros Iváné 50, Borsos Géziné Borosjenő 20, Weixelbaum Fanny 10, Székely Károlyné 5, Némethy Irma 5 korona, Gáborka emlékére koszorúmegváltás címen: Plausits Aladár 20, özv. Fluk Károlyné

20. Györfv Etele 10, Pomsáchar Gyuláné 10, Krémier Alajosné 10 korona. Továbbá számsan küldtek természetbeni adományt, ruhanevet, élelmiszert, fát stb. Mindezekért hálás köszönetet fejezi ki a hivatal vezetősége.

— **Gyermekköcsik** 50 koronától 250 koronáig *Fischer Simon* nagváruházában. 311

— **Üzleti könyvek Kerpelmél.** 354.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

Yvonne.

(A *Franceska Bertini* sorozat legújabb képe, előadja az *Uránia*.)

A női nevek legkedveltebbje áll e sorok élén. Az Istenáldott nagytehetségű művésznő, aki a legszebb, legbájosabb moziszínésznő, aki talán mindössze ötször szerepelt eddig a mozi színpadon, de az ő szereplése felér művészet dolgában más színésznő száz felleptével. Néhány fellepte előtt a moziközönség megismerte, megkedvelte, megszerette és ettől kezdve szinte esodájára jár, ennek a bájos szépségű nőnek, aki maga a grácia, a tudás az élet és a művészet. Legutóbb a „*Mozi esillaga*” című képeben látjuk és ha ott magával ragadott tökéletes szépsége és tudása, akkor meg fog hódítani ma, a mikor olyan elsőrangú szerepben látjuk viszont, mely alkalmat ad neki két tipust bemutatni. Bertini kettős szerepet játszik *Maupassant* *Yvonne* című drámájában. Az egyik szereplő *Edith* az előkelő dzsentrí leány, a másik *Yvonne*, a züllött apaestanyák részeg hősnője és táncosnője. És ezt a két teljesen egymással szemben álló szerepet, mely minden tekintetben a legnagyobb foladatokat rója személyesítőjére, csodálatos tökéletességgel játssza meg. A szépség elfinomodott női típusát a kékrőri dzsentrí leányt épp oly tökéletesen, mint a köcsös elvadult *Yvonnét*.

A gyorspergésű drámában, mely rendezés tekintetében is művészi egész, Bertini, egy apaes táncot lejt, amely akkor is külön szenzáció számba menne, ha a film nem díszkedhetné ilyen kiváló kvalitással, szóval látni fogjuk *Franceska Berunit*, csodálni fogjuk s napokig újra és újra beszélni fogunk szépségéről és művészetéről. S a hölgyközönségnek pedig nem lesz érdektelen a kép, mert benne a művésznő 30 csodálatosabbnál csodálatosabb toaletten jelenik meg előtünk.

* Minden csütörtökön este 6 órától szenzációs műsorok az *Erzsebet mozgószínházban*. 261

* **A Nagymama filmen.** A Csiky Gergely leghájosabb s legnagyobb sikert aratott színpadi művében rejló irodalmi kincset természetesen nem hagyta kiaknázatlanul a kinematográfia. Janovits Jenő dr. komoly művészi munkát végzett a Nagymama filmre való alkalmazásával. Csiky darabjának szépségét stilszerűen hozta ki a filmen, ahol a rendező zsenilitásának nem volt határa s így a darab még tökéletesebben kerül a közönség elé, mint a színpadon. Az *Apolló-színház* az elsők között volt, aki a kiváló magyar filmét megszerezte s hétfőtől kezdve mutatja be.

* **Az emberirtó vasárnap az Erzsebet mozgószínházban.** Az atavisztikus ösztönök, az öröklött lelki tulajdonok megrázó tragikumokban való kibukkanása e kép témája, a pálinka, az emberirtó mérge csak a legfőbb okként szerepel benne. Apa és fia szánalmas romlása. — bűne, amelybe már öntudatlanul keverednek. — ebben s fájdalmas színműben az nat döbbenetes erővel.

* **Egy éjjel a newyorki Maximban.** (Az *Apolló* pompás műsora.) Zsufolt nézőter előtt mutatta be az *Apolló-színház* ezt a rendkívül vidám és látványos Amerikai filmet. A darab meséje friss ötletekkel kacagatja meg a nézőt, a bemutatott táncok pedig külső látványosságai a nagyszerű filmek. A nagy filmen kívül az új felvonásos amerikai bűnügyi dráma szerepel az új műsoron, amely még szombaton és vasárnap megy.

* **Melnár Ferenc: „A farkas”** az *Uránia* színház legközelebbi szenzációs újdonsága. 5

* **„Carr detektív-sorozat”** szenzációt legközelebb az *Erzsebet-mozgószínházban*.

Rasputin megöletésének titka

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Az orosz udvartartás egy volt hivatalnok, aki röviddel a háború kitörése után hagyta el Oroszországot és most *Stockholmban* él, a berlini *Germania*-nak érdekes részleteket írt *Rasputin* meggyilkolásának okáról. A berlini lap bizalmi embere, aki személyesen ismerte a meggyilkolt szerzetest és többször beszélt vele, ezt mondja:

Rasputin meggyilkolása ismét ríktó fényt vet az orosz udvari állapotra. *Rasputin* meggyilkolásának módjából nagy valószínűséggel következtethető, hogy itt az *Okrana* tettről van szó, a cár ama „harmadik” irodájának, amaz intézménynek tettről, amely a mindent oroszok cájának nevében cselekszik, de a cselekedetéről gyakran nincs a cárnak tudomása, sőt ezek olykor éppen a cár ellen irányulnak. Amelyik párt legerősebb Oroszországban, mindig az rendelkezik az *Okránával*.

Ez idő szerint a tulzó pánszlávok, a *Nikolaj Nikolajevics*-párt, Nagy-Oroszország hívei uralkodnak. Ezek semmitől sem riadnak vissza, hogy céljukat elérjék. *Rasputin* mindig nagy akadály volt az utjukban. Külföldön sok, szinte nevetséges dolgot beszéltek *Rasputin* jelentőségéről. Egyszer azt mondták, hogy ő unszolt a háborúra, máskor azt lehetett olvasni, hogy Németország teljes megsemmisítésére izgat, majd azt beszéltek, hogy az angolok zsoldjában áll. Mindebből egy szó sem igaz. *Rasputin* nem unszolt háborúra, sőt inkább ő volt az, ki a legutolsó pillanatban meg akarta akadályozni, hogy a mozgósító parancsot a cár aláírja. Ez majdnem sikerült is neki, a cár habozott és *Rasputin*, meg néhány beavatott ember már azt hitte, hogy elhárították a végzetet, mikor *Nikolaj Nikolajevics* válsággal kicsikarta a cártól a mozgósító parancsot. Palotaforradalom emlegetésével is megakarták félemlíteni a cárt. Beavatott körökben meg voltak győződve, hogy a cárt, ha nem engedett volna, a nagyhereg *Sándor szerb király sorsára juttatta volna*. A pétervári és moszkvai helyőrség tisztjei teljesen a nagyhereg pártján voltak, aki tehát ezuttal győzedelmeskedett.

Miután az ellenség rohama tönkreverte *Nikolaj Nikolajevics* seregeit és a *Viszturna*-menti várak elestek, a békebarátok érintkezést kerestek *Rasputinnal*, akinek közvetítésével egy időre megnyerték a cár hajlandóságát a béke számára. *Rasputin* nem mint nyugateurópai,

hanem mint tősgyökeres orosz ember volt a béke híve. Félt az orosz győzelemtől, mert a szabadelvűség győzelmét várta tőle és ezzel együtt a cárságnak, az orosz egyházi cárságnak pusztulását. Neki fontosabb volt a hare az orosz szabadelvűség, mint Németország ellen. Gyűlölte Angolországot és nem szerette Franciaországot. Az ez államokkal kötött szövetségben a kezdődő föloszlás jelét látta. Az angol és a francia diplomaták hasztalan iparkodtak Rasputint minden alkalommal meggyanusítani. Már azt is mondták, hogy Rasputint az ellenség fizeti, de a cár szilárdan tartotta a különös szerzetest. A túlzó háborús izgatóság tette el láb alól Rasputint, az Okrana ismét elvégzett egy munkát, szabad lett az út a cárhoz!

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A székesfővárosi gázművek és villamosművek idel rossz mérlege. A gázművek igazgatósága elkészítette a székesfővárosi gázművek 1917. évi költségelirányzatát. E szerint a gázművek a főváros községi alapja részére a múlt évben beszolgáltatott 600,000 korona helyett ebben az esztendőben csak 300,000 koronát fizetnek be a községi pénztárba és a tartalékalapnak a múlt évi költségelirányzat szerint 900,000 koronával való dotálását ebben az évben teljesen mellőzik, vagyis az 1917. évi költségvetés a múlt évivel szemben 1,200,000 koronával kedvezőlenebb. Az elektromos művek költségvetése szintén nagy visszaesést mutat, mert a községi alap részére a múlt évben beszolgáltatott 1,100,000 korona helyett csak 700,000 koronát fizetnek be erre az esztendőre és az elirányzatba új beruházás céljaira felvett 1,200,000 korona helyett csak 700,000 koronát vettek fel, úgy, hogy ez a költségvetés is a múlt évivel szemben 1,000,000 koronával kedvezőlenebb. A tanács ma tartott ülésében vette tárgyalás alá a világítási üzemeknek ezt a költségelirányzatát, ahhoz hozzájárult és tárgyalás céljából a világítási üzem és pénzügyi bizottságoknak adta ki. Javasolja egyben a tanács, hogyha a belügyminiszter a közgyűlésnek a gázárak felemelése, illetve az elektromos áram árának felemelése ügyében hozott határozatát jóváhagyja, úgy az ebből eredő több bevétel első sorban a községi alapnak beszolgáltatandó összeg kiegészítésére fordítják.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. január 20-án szombaton:

Déltől 4 óráig márákelt helyreállítás:

Magnás Miska.

Operette 3 felvonásban.

Este 8 óráig rendszeres helyreállítás.

*) Bérlet.

C) Bérlet.

Szép asszony.

Vígjáték.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékekért nem vállalunk felelősséget.)

Kölcsön feltételeink,

melyek alapján földbirtokra és aradi belvárosi házakra kölcsönöket folyósítunk a következők:

90-es árfolyam kifizetéssel:

50	éves törlesztésre	5.43
35	" "	6.02
25	" "	6.96
15	" "	9.40

93-as árfolyam kifizetéssel:

50	éves törlesztésre	5.88
35	" "	6.41
25	" "	7.31
15	" "	9.70

96-os árfolyam kifizetéssel:

50	éves törlesztésre	6.30
30	" "	6.80
20	" "	8.52

99-es árfolyam kifizetéssel:

50	éves törlesztésre	6.74
30%	" "	7.50
20	" "	8.86
10	" "	13.44

A kölcsönöket kieszközli és mindennemű felvilágosítással szolgál: 362

Szücs F. Vilmos

a nagyszombeni földhitelintézet képviselője
Arad, Karolina-utca 10. sz.

ARADI KÖZLÖNY

1917. évi február hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — ALL
Fél évre	14 „ — ”
Negyed évre	7 „ — ”
Egy óra	2 „ 40 ”

Vidéken:

Egész évre	32 K. — ALL
Fél évre	16 „ — ”
Negyed évre	8 „ — ”
Egy óra	2 „ 80 ”

Tessék mutatványszámot kérni.

ÖCSKA

horgolt és kötött áruért,
bariava és kapaért, szőcszakadért is,
gyapjuból különként K 7-től K 12-ig, pamutból különként 1-20.

Uj gyanjufonál és ennek maradékáért K 16.
Uj pamufonálért és ennek maradékáért K 5-től K 10-ig tizez a Maschinenstrickerer Glücksmann Vilmos Wien, XV., Stutterheimstr. 4. Minden küldeményt azonnal és pontosan leszámol, nagyobb tételeket személyesen is át vesz. 7231

**Lakatos,
esztergályos,
öntő
és asztalos**
állandó alkalmazást nyernek

SAM. WAGNER
gépgyárában
Nagyszomben, Heuplatz No. 1.

7. Bizotts. szám.

Hirdetmény.

A battonyal kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság 1917. évi január hó 17-én 249. sz. a. kelt végzésével kiküldött bizottság ezennel közzhírré teszi, hogy Torna községre vonatkozólag az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. törvényzikkék értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tételeiben, a nevezett községben a helyszíni eljárás és pedig az 1891: XVI. t.-c. 9. §-a értelmében első sorban az azonosítás 1917. évi február hó 8-án és ennek befejeztével a további

bizottsági eljárás fog kezdődni.

Ennél fogva felszólítottanak:

1. mindazok a kik a tjkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kitűzött határidőn megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézeti szabályszerű beadvány útján kieszközöljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti

kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átírásra az 1889: XXIX. t.-c. 15-18. §-ai és az 1889: XXXVIII. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-al értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak; és azokkal igényeket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ez úton nem érvényesíthetik és a bányag- és lőhetőkelenegedés kedvezményétől is elesnek; és

8. azok, a kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve ugyancsak az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztési kérelmezésük, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa véget a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bányag-mentesség kedvezményétől elesnek.
Battonya, 1917. január 17-én.

A kiküldött Hátess Elemér kir. betétes, bíró hivatalos távolléte miatt:

Heintz Géza,
vezető kir. járásbíró.

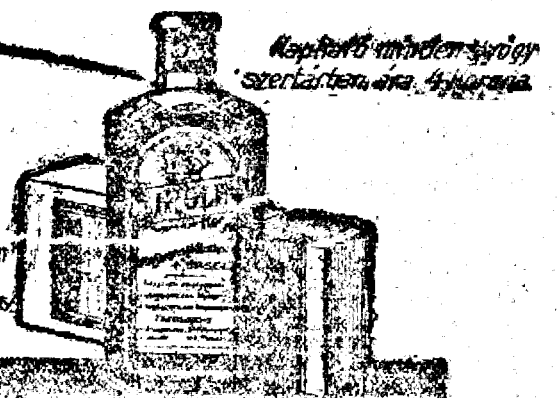
Várholyi Károly,
betétszerkesztő ügyvezető. 6627

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenkinek, aki hosszabb idő óta szenved köhögéssel. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, akik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használják.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegsége a sirolin használata jelentékenyen csökken.
4. Sztrófolóziában szenvedő gyermekek, kiknek a betegségük a sirolin általánosan befolyásolja.

Kapható minden gyógyszerésztől, a 4. ábrán.

120—130% -os marószóda

250—350 kgr.-os bádogg tartályokban, bármily mennyiségben

kapható

napi áron alól. 511

Bloncz Mórtól

Eleken. Telefon 5.

1849—1917.

Hirdetmény.

Az aradi r. kapitányi hivatal és az aradi járási főszolgabírói hivatal mint iparhatóságok mellett 1917. év folyamán működő iparhatósági megbízottak válaszára a határidejű 1917. évi január hó 25-ik napjának d. e. 11 óráját a rendőrkapitányi hivatal iparügyi osztályába kitzüöm és arra az ügyleti iparosok és kereskedők a választás megejtése céljából meghívom.

Green, főkapitány.

362—917.

Hirdetmény

a tőkekamat- és járadékadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1917. évi január 20-ig a tőkekamat- és járadékadó alá eső jövedelmeket, az azokat élvező egyen vagy erkölcsi személy bevallani köteles.

Tőkekamat és járadékadó tárgyát képezi mindazon vagyon, mely a föld-, ház-, keresetadó, bányaadó valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója által közvetve vagy közvetlenül nem érintik: képezik jelesül: mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely lakosa (egyen vagy erkölcsi személy) huz.

A tőkekamat- és járadékadó az adóévet megelőző évben élvezett kamat- és járadékjövetele után lévén kivetendő, az 1917. évi adózatás alá az 1916. évben élvezett kamat (járadék) jövedelem valószínű be.

A tőkekamat- és járadékadó az adóköteles fél állandó tartózkodási helyén vettetik ki.

Mindazok az adózók, akik tőkekamat- és járadékadó alá tartozó jövedelemforrásukat az államkincstár megkövetésére irányított számadékból, az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár szóval, akár írásban valólagos mondják be. jövedéki kibégás miatt az 1909. évi XI. t. c. 93. (az 1913. évi 50 000. sz. niv. összeírás 701.) §-a értelmében büntetnek.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

364—917.

Hirdetmény

a föld- és házbirtok után járó általános jövedelmi pótdadónál számításba veendő kamatterhek bevallása tárgyában.

Általános jövedelmi pótdadó fejében fizetendő:

a) földbirtokra, a házbirtok alá eső házbirtokra, a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 30 százaléka;

b) a házosztályadó alá eső házbirtokra a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 40 százaléka;

c) végül az idegienes adómentesség kedvezményében részesített föld és házbirtoknál 20% azon összeg után, mely az illető föld- vagy házbirtokra állami adó címén a folyó évre kivetett volna, ha a föld- vagy házbirtok adómentes nem lett volna.

A kölcsönrel terhelt ház- és földtulajdonosoknak az 1883. évi XLVI. t. c. 18. §-a által kedvezmény adatott.

A vallomás az adóév január 1—31-ike közötti időben adandó be a községi előjárásnál (városi adóhivatalnál).

E határidő lejártá után és jelesül október 15-ig érkező vallomások az 1897. március 23-án kelt és a „Pénzügyi Közlöny” 10. számában megjelent 21.275. számú rendelet szerint már csak igazolási kérvény útján és abban az esetben fognak figyelembe vétetűni, ha hiteit érdemlőleg igazolják, hogy a késedelem elháríthatatlan akadály miatt történt.

Kivételt képeznek a 2. pont alatt említett esetek, mert azon adózók, akik a kölcsönkamatokra vonatkozó vallomások benyújtására kitzüött határidő letelte után valamely pénzintézetnél telekkönyvi bekezelés mellett törlesztéses kölcsönt vesznek fel, jogosítvák a felvett kölcsönnek telekkönyvi bekezelését igazoló és a bekezelés megtörténtét követő 30 nap alatt nyújtandó vallomás alapján, a

Állást keres

ordész (fűrészes-kezelő)

minden puha- és keményfa manipulációban jártas, kereskedelmileg képzett, ügyes szervező, ért a vágási anyagok szállításához, három nyelven beszél, katonamentes, nőtlen 29 éves, jelenleg is ilyen vállalatnál van alkalmazásban, rövidesen állást óhajt változtatni. Az ajánlatokat „Megbízható” jellegre kéri. 438

Viszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoiádé-
bonbonok és cukorka áruk
lerakata: 451

Gábor Mihlós

Arad,

Andrássy-tér 18. Százoz-u. sarok.

Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Lapkihordó pár felvételik.

Cím a kiadóhivatalban.

reájuk az adósság felvétele előtt már kivetett általános jövedelmi pótdadó mérvének helyesbítését az illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál kérni.

Mindazok az adózók, akik az államkincstár megkövetésére irányított számadékból az általános jövedelmi pótdadónak jogosulatlan apasztása céljából telekkönyvileg be nem kebelezett, nem létező, vagy a létezőnél nagyobb összegű adósságot, avagy a ténylegesnél magasabb kamatlábat vallanak be, az 1909. évi XI. tc. 93. §-a értelmében büntetendő jövedéki kibégást követnek el.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

362—917.

Hirdetmény

a IV. osztályu keresetadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1917. évi január hónapjában állandó fizetést, nyug- vagy tiszteletdíjat huzó állami, törvényhatósági, közalapítványi, községi, egyházi, társulati és magántisztek, tisztviselők, hivatalnokok, közegek, nyug- vagy kegydíjat huzó özvegyek, állandó alkalmazásban levő üzletvezetők, felügyelők, kezelők, könyvvivők, pénztárnokok s általában a 80 koronánál több havi díjat huzó segédek, segéd munkások, állandó fizetést élvező lelkészek, tanárok, tanítók, nevelők, írók, művészek, hivatalszolgák, stb. a keresetadó negyedik osztálya alá tartozó keresményüket — az alább emlitendők kivételével — a részükre ingyen kiszolgáltatandó vallomási íveken január 20-ig a községi előjárásnál (városi adóhivatalnál) bevallani tartoznak, azonkívül a vállalatok és intézetek igazgatói, előjáróság, pénztár, földbirtokos vagy üzlettulajdonos, akitől, vagy amelytől az adóköteles fizetést huzza, szintén adótelezve van arra, hogy a nála, illetve üzletében állandó fizetés mellett alkalmazott egyének név- és fizetésjegyzékét az adószedő hatóságnak nyújtsa be.

Ha valaki a IV. osztályu keresetadó tárgyánál veendő többrendbeli illetményt élvez, ny esetben a IV. osztályu keresetadó az illetmények összevont összege után vettetik ki.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

URANIA SZINHÁZ.

Szombat, vasárnap

Franzeska Bertini:

IVONNE.

Számozott jegyek a mozi irodában válthatók.

Fagydeganatok

elmulasztására,
fagyviszketeg-
seg biztos meg-

szüntetésére legjobb
szer a

FRIGIN.

Ara ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt
mindenki
megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyazni kell az ANAGALLIN szóra.

Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Foloscák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rongja, még a potóit is kiirtja. Ara 1 füvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melegon”. Egy pár
perc alatt bármely haját,
vagy bajuszt a legszebb

állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-
táraban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1896. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díjét szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 3 Mkr. Vastagabb betűkkel 16 Mkr.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat többszörrel kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyk tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Marek.

Egy pár napot várok idejébe. 554

„Erdélyinek.”

Szerdai lapban jelzett levelet átvette-e? Jelezze e lapban. 535

Intelligens urak

tisztességes szándékból magismerkedne feltétlenül intelligens 40-50 év körüli urral, lehet vidéki is. Leveleket „Egyedül” jellegére a kiadóhivatalba. 536

Intelligens

asszonyka, uriember tisztességes ismerettségét keresi, ki őt zavart helyzetéből ki-segítené. Leveleket „Szomorú Asszonyka” jellegére kér. 552

Alkalmazást keres.

Fiatal

urasszony háztartásnőnek ajánlkozik magános urhoz. Nagy fizetésre nem reflektál, csupán kellemes otthont keres. Pusztára is megy. Leveleket „Kellemes Otthon” jellegére kér. 551

Intelligens kiszolgáló leány állást keres. Cim a kiadóban. 599

Egészséges fiatal asszony

két hetes gyermekével szoptató, dadának ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 7000

Alkalmazást nyer.

Mindenes

kerestetik. Jelentkezés délelőtt Purgiz Lajosné-utca 180. sz., volt Demeter-utca. 537

Könyvtárosok keres

vidéki részvénytársaság. Rövidben részesül, ki a román nyelvet érti. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével kéretnek „Nyugdíjképes állás” jellegére e lap kiadóhivatalába. 553

4 középiskolát

végzett fiatalember fakereskedésben gyakorolnak felvételt. Cim a kiadóban. 514

Megbízható, hadmentes

egyén, aki részvénytársaságban jártassággal bír, magyar és román nyelvet bírja, február 15-re felvételt. Schwarz és Zuckermann utóda cégnél. Tenke. 500

4 polgárit végzett

izraelita kisasszony, vidékre keresetnek 2 fű mellé. Cim: Andrassy-tér 3., I. emelet, ajtó 38. sz. 582

Gyógyászat.

Heinolt.

A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Izzadó, fényes, zsíros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotrától tisztított folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetett finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ara 1 korona. Dr. Földes és Hahs piperezappan és vegyszertgyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Ingatlan.

Világosan 14 kishold terület, melyből 3 hold beültetett szőlő, a többi szántó és kaszáló, továbbá egy kenderföld eladó. Goldschmidt Sándor, Arad. 555

Aradon Mihály-utca 11.

Variacsy József-utca 32. és Purgiz Lajosné-utca 77-79. számú házak eladók. — Goldschmidt Sándor, Arad. 556

Földet vennék

több évi haszonbérbe. Arad határában, eseti g a határ közelében, tanyával. Konczek Lajos, Kasza-utca 12. 365

Lakást keres.

Tiszta

butorozott szobát keresek, villanyvilágítással, februárra. József főherceg-ut környékén. „Állandó” jellegű leveleket a kiadóhivatal továbbít. 518

Német

Intelligens fiatalember, butorozott szobát keres csendes, kisebb magyar családnál. Cimeket a kiadóba kér. 540

Kiadó lakás.

Kiadó

kétszobás különbejáratu utca' szoba villanyvilágítás és vízvezetékkel. Csiky Gergely-utca 25. 437

Vétel és eladás.

Automobil eladás.

25 Ph. automobilomat, 1914. évi model, 4 üléses, csinos, modern, sötétkék, zománcozott, karosszériával, teljesen üzemképes. bevonulás miatt azonnal, jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 1961

Egy 161 belovagolt 6 éves tűzér hátsó, felszereléssel eladó Lápcai faj. Telefon szám 483. 358

Villanymotort

különböző nagyságban, megvételre keresek. Téglaügyi iroda Nádor-utca 14. zs. Telefon 938. 420

100 hektolter

11 maligános 50 uj, és 50 ó-bor bevonulás miatt előnyös feltételek mellett eladó. Schwartz Bernátnál, Pankota. 431

Üzleti könyvek

beiro könyvek, és irodaszerek raktára Deák Béla könyv- és papírkereskedésében Forray utca. Telefon 902. 6071

Szép csúszás

24 drb. cseresznyefa főszőni eladó. Csiky Gergely-utca 25. 438

Jókarban levő

egyfogatu könnyű stráfkocsi megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 484

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított. Garal Károly bei. cég tutorizületében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Különbéle.

Legtökéletesebb

Citrompótló a Citrom-szőrp fél és egész kilós üvegekben, ara különként 3 korona. Eredeti szépségű friss gyümölcsből készült hegyi málnaszörp fél és egész kilós üvegekben, különként 3.80 korona Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételeink a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc- u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Aradi Első Takarékpénztár.

Meghívás

az „Aradi Első Takarékpénztár”

részvényeseinek

vasárnap, 1917. évi február hó 4-én délelőtt 10 órakor az intézet üléstermében (Atzél Péter-utca 1. szám) tartandó

76-ik rendes évi közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 27. §-a értelmében.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1916. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóság indítványa és határozathozatal az alaptőkének 10.200.000 koronáról 12.000.000 koronára való felemelése és evvel kapcsolatosan a „Magyar Általános Hitelbank”-kal való szorosabb viszony létesítése, valamint az igazgatóságnak erre vonatkozó megbízatása tárgyában.
4. Az alapszabályok 6., 11., 12., 13., 17., 29., 32., 45., 49. és 107. §§-ának, valamint a nyugdíjszabályzat 9. §-ának módosítása.
5. Az igazgatóságnak adandó felhatalmazás a cégbíróság által netalan kívánt alapszabály módosításoknak saját hatáskörében történendő eszközölése és ezeknek bejelentése iránt.
6. A módosított alapszabályok értelmében:
 - 2 igazgató és
 - 1 felügyelő-bizottsági rendes tag.
 Elhalálozás folytán:
 - 1 felügyelő-bizottsági póttagnak,
 - 1 váltó-bírálo-bizottsági és
 - 1 igazgató-választmányi tagnak megválasztása egy évre.
7. Netaláni indítványok. (Alapszabályok 23. §-a)

Az alapszabályok 16. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t.-e. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerű képviselői felkéretnek, hogy részvényeiket, vagy az ezekről szóló köz-, vagy hitelintézeti letéti igazolványaikat a képviselők pedig ezenkívül meghatalmazásaikat 1917. évi február hó 3-ig az alapszabályok 22-ik §-ának értelmében az intézet főpénztáránál nyerendő elismervény ellenében letéteményezni szíveskedjenek. Arad, 1917. január hó 12-én.

Az igazgatóság.